



ROJA WELAT

ROJNAMEYA SIYASI Û ÇANDI YA 15 ROJÎ
15 GÜNLÜK POLİTİK VE KÜLTÜREL GAZETE

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBİN!

5 MART 1978
Sayı:5 Fiyatı:5TL.

5 ADAR 1978
Hejmar5 Buha:5 TL.

**KAHROLSUN
SÖMÜRGEÇİLİK!
YAŞASIN
ÖZGÜRLÜK!**



Kanun adına kanun çiğneyenler ve basında sorumluluk

Bundan üç ay kadar önce Özgürlük Yolu yayınları arasında çıkan Kürtçe Gramer adlı kitaptan bir miktar, Ağrı'ya götürülen Latif Delen adlı genç, bu kitaplardan dolayı tutuklandı ve kitaplara da el konuldu. Latif Delen bu kitaplara İhsan Aksoy'a vereceğini söylemişti, bu nedenle İhsan Aksoy'un evinde arama yapıldı, birçok kitabına rastgele el konuldu ve Aksoy hakkında giyabi tutuklama kararı çıkarıldı. Latif Delen bu nedenle halen tutuklu bulunmaktadır, İhsan Aksoy ise 5 günlük bir tutuklamadan sonra itiraz üzerine serbest bırakıldı.

Bu koğuşturmanın yasal dayanağı nedir? Kürtçe Gramer adlı kitap İstanbul'da basılmıştır onu yayınlayan yayınevi bellidir ve kitap hakkında herhangi bir toplama kararı da yoktur. Polis, hakkında toplama kararı olmayan bir kitaba elkoymuş, yargıç ise o kitaplara taşıyan kişiyi tutuklamıştır.

5680 sayılı basın kanunu, basılı eserlerle ve basın yoluyla işlenen suçlarla ilgili sorumluluğu belirlemiştir. Bu yasanın 16. maddesinin son bendi (kitaplarla ilgili sorumluluk bu bende girmektedir) şöyle diyor:

"Mevkute tarifine girmeyen basılmış eserlerle işlenen suçlarda ceza sorumluluğu suç teşkil eden eserin, müellif, muharrir, mütercim veya tersim edenine, faal belli olmadığı veya bu kimse aleyhine Türk mahkemelerinde dava açılmadığı veya kendisinin bilgi veya muvafakati dışında yayımlandığı hallerde naşire ve naşir de belli olmazsa tabii bu da bilinmediği takdirde bilerek satana, dağıtana aittir."

Görüldüğü gibi bu olayda Latif Delen olsa olsa bir dağıtıcı sayılabilir. Dağıtıcının sorumluluğu ise, kendisinden önce sayılmış kimselerin (önce yazarın, o belli değilse veya aleyhinde Türk mahkemelerinde dava açılamıyorsa eseri yayınlayanın, o da belli değilse eseri basan matbaacının) bilinmemesine bağlıdır.

Söz konusu eserde ise yazar bellidir, ancak o Türkiye'de değilse ikinci derecede sorumlu olan yayıncı bellidir. Bu nedenle bu kitaptan dolayı ne basımcı, ne satıcı, ne de dağıtıcı sorumlu tutulamaz.

Basın Yasası Türk Ceza Kanununa göre özel bir yasadır. T.C.K.'nundan sonra çıkmış ve basın yoluyla işlenen suçlarla ilgili özel hükümler getirmiş, sorumluluğu ise belirlemiştir. Basın Yasası, yazarın belli olduğu durumlarda yayıncının sorumluluğunu bile kabul etmemektedir. Bu hükümler basın özgürlüğünü güvence altına almak için konmuştur. Eğer öyle olmasaydı, içinde suç teşkil eden yazılar olduğu varsayılan bir kitaptan, dergi veya gazeteden dolayı, onu dağıtan, satan yüzlerce kitapçının, gazetecinin vs. kişinin de sorumlu tutulmaları gerekirdi.

5680 sayılı Basın Kanunu, sorumluluğu böylesine belirlemiş ve tahdit etmişken T.C.K. hükümlerine bakılarak dağıtıcı veya satıcılar sorumlu tutulamazlar.

Ağrı polisi, yine 1 Şubat'ta bir evde arama yapmış ve orada bulunan 150 kadar Roja Welat gazetesinden dolayı evde bulunan Ali Yaşar, Selahattin Yaşar ve Sebahattin Yaşar adlı kardeşleri gözaltına almış, bu üç kardeş bu nedenle mahkemeye tutuklanmıştır. Onların tutukluluk hali de devam etmektedir.

Basın Yasası bu kadar açık olduğu halde nasıl oluyor da, basın yoluyla işlenen suçlar hakkında hiç bir sorumluluğu bulunmayan kişiler tutuklanıyorlar ve aylarca hapislerde kalıyorlar?

Basın Yasası, basınla ilgili koğuşturmaların acilen yürütülmesini emretmektedir. Yasa, C.Savcılarının, buna ilişkin soruşturmaları bir hafta içinde tamamlamalarını zorunlu saymaktadır. Ağrı'daki olayda ise, Latif Delen üç aydan beri tutuklu bulunmaktadır ve mahkeme önüne çıkarılmamıştır.

Çünkü uzun süredir ki Ağrı'da yasalar işlemiyor. Son nakillerle Ağrı'dan alınmış olan Ağrı Valisinin yanısıra, Emniyet müdürü, bazı polisler gibi, yasalara herkesten çok uymaları gereken bazı yargıçlar da kanun-manun dinlemiyor, ilerici, demokrat, yurtsever güçler ve kişiler üzerinde terör estiriyorlar. Bu yargıçlardan biri geçen seçimlerde MHP'nin milletvekili adayı olarak seçimlere katılmış ve kaybetmişti. Bu sorgu yargıcı, Ağrı'da dört ay kadar önce yeralan olay-

larda, birçok ilerici kişinin ifadesini, onlara işkence eden polislerin yanında almıştı. İşkenceci polisler, bu yargıcın yanında ifadesi alınan kişilere tabanca larını göstererek onları tehdit etmekten de geri kalmamışlardı.

Yasalara göre mesleğini dürüstçe yapmaya yemin etmiş bir doktor, siyasi ya da kişisel nedenlerle hastasını öldürür, örneğin zehirlerse yaptığı işe doktorluk denebilir mi? Açıktır ki böyle birine katil denir. Ya aynı nedenlerle, yasaları çiğneyerek, karşısına gelen kişilerin suçsuz olduğunu bile bile onları hapse atan bir yargıca yargıç denebilir mi?

Hiç kuşkusuz yargıçlıkla MHP militanlığı farklı şeylerdir ve Ağrı'daki mızrak artık çuvala sığar cinsten değildir.

Ağrı olayı, tek başına bir örnek de değildir. Diyarbakır'da Roja Welat satmaktan dolayı dört genç, dört aydan beri tutuklu bulunmaktadır. Yine gazetemizin 4. sayısından 3000 adete, Diyarbakır'a gittiğinin ertesi günü polisçe el konuldu ve bazı kişiler gözaltına alındılar. Polisin, hakkında toplama kararı bulunmayan basılı eserlere el koymaya, bu eserler hakkında toplama kararları araştırıp onları günlerce bekletmeye hakkı yoktur. Böyle bir tutum, basın özgürlüğünü ortadan kaldırır ve zaten öyle olmaktadır. Böyle bir uygulamayla polis, dilediği kitabı, gazete, dergi vs.yi toplayarak onun dağıtımını engelleyebilir ki bu Anayasa'ya ve basın yasasına aykırıdır. Bu, açık bir polis devleti uygulamasıdır ve zaten Türkiye'de bu uygulama hiç bir dönemde son bulmadı.

Kaldı ki bir basılı eser hakkında dava yetkisi, o eserin basıldığı yer mahkemesine aittir. Ülkedeki yüzlerce ve binlerce mahkemeden her birinin bir basılı eser hakkında kendini yetkili sayması mümkün değildir. Bazen bir eser hakkında üç beş mahkemenin birden toplama kararı verdiği görülmektedir ki, bu yasaya aykırı düşen bir durumdur.

Öte yandan bu tür uygulamalar şunu da gösteriyor Türkiye'de basına ve düşünce özgürlüğüne karşı çağdışı baskılar, ilkel uygulamalar hâlâ yürürlüktedir. Ki-

taptan, gazeteden korkmak ancak ilkel, barbar kafaların işidir. Böyle insanlar çağdaş değildirler, onlar, ortaçağ engizisyon papazlarının kafasını taşımaktadırlar.

Kürtçe Gramer'e gösterilen tepki ise, daha da ilkel bir bilim düşmanlığıdır. Bu uygulama Kürt halkına karşı aralıksız olarak yürütülmüş olan ırkçı-şoven baskıların yeni bir örneğidir. Ortadoğu'daki 20 milyonluk Kürt halkını ve onun Türkiye sınırları içindeki 10 milyonluk bölümünü inkardan gelen sömürgeci mantığı Kürt dilinin gramerine bile tahammül edememektedir. Bu, Kürt halkına karşı duyulan kinin ve korkunun da bir örneğidir. Ama bütün bu korku ve telaş boşunadır. İnsanları tutuklamakla, hapse atmakla zulmü sürdürebileceklerini sananlar aldanyorlar. Onlar Vietnam ve Filistin halklarının mücadelesini göz önüne alsınlar. Vietnam'da binlerce insan dev Amerikan savaş makinasına karşı direnerek, binlercesi tabutluklarda yıllarca dayanarak zulmü yendiler ve özgürlüğe eriştiler. Kürt halkı da, emekçi Türk halkı da bu zulme pabuç bırakmayacaktır. Zulüm ancak mücadelemizi pekiştirir, onu hızlandırır. Uyanan halk yığınlarını sopanın gücüyle susturmak ve sindirmek kimsenin haddi değildir.

Cumhuriyet Halk Partisi, ülkedeki tüm ilerici güçler gibi, Kürt halkının ilerici ve demokrat güçlerinin de desteğini alarak hükümet kurmayı başardı. Bu desteğin nedeni faşist MC iktidarına son vermek ve bazı demokratik adımların atılmasını sağlamaktır. CHP bu alanda kitlelere bir hayli vaatlerde bulundu. Şimdi verilen sözleri tutmalı, düşünce özgürlüğü üzerindeki baskılara son vermeli ve asgari demokrat adımlar atmalıdır. Bu yapılmadığı, aksine aynen MC iktidarı gibi demokratik ve yurtsever güçlere üstünde baskılar sürdürüldüğü takdirde CHP de demokratik güçleri karşısında bulacak, bu ise en gerici ve faşist güçlere yarayacak ve CHP'nin kendisi de bundan zarar görecektir.

Ağrı'da işkence ve baskı politikası tüm gücüyle varlığını sürdürüyor

MC iktidarının bitmesine rağmen faşist uygulamalar Ağrı'da tüm gücüyle sürüyor.

Ağrı Et ve Balık Kombinasında MC iktidarının yöneticilerinden Suat Yıldırım, işçilerin her türlü hak talebine karşı çıkmış, servis yetersizliğini ileri süren işçilerden Gıda-İş işyeri temsilcisi Neşet POLAT ve arkadaşlarından kombina işçilerinden Bekir SANCAR, Mehmet SEVİM'e hakaret etmiştir. İşçilerin bunu kınaması üzerine derhal işyeri komisyonu toplanarak adı geçenler disiplin-sizlik gerekçesiyle işlerinden atılmış ve iş bununla da kalmayarak emniyete intikal ettirilmiştir. Emniyet 1. Şube şefi Başkomiser

Orhan Seyfi Gezici ve 1. Şubeden Polis Fecri Sezgin, Fevzi Şahin ve A. Güzel Polat tarafından Neşet Polat'a en ağır biçimde işkence uygulanmıştır. Ağrı milletvekili ve CHP genel yönetim kurulu üyesi Rıza Polat'ın yeğeni olan Gıda-İş işyeri temsilcisi Neşet Polat Ankara'da durumu büromuza aksettirerek, rapor isteminin savcılık tarafından kaale alınmadığını söylemiş ve işkence uygulamalarını anlatmıştır. İlerici, yurtsever devrimcilerin MC'nin yıkılmasına rağmen Ağrı'da bu uygulamaların son bulmaması olayının halk tarafından nefretle ve tepkiyle karşılandığını ileri sürmüş ve olayı protesto etmişlerdir...

PEŞİYA GELAN RONAHİ YE

21'ê Sibate roja têkoşina diji kolonyalizmê ye di navbera mil-
letan da. Ev qasi 60 sal heye ku gelên bîndest diji kolonyalizmê şe-
rên dijar kîrîn. Pîraniya milletan ji nîrê kolonyalizmê xilasbûn,
dewletên neteweyî çekîrîn. Sistema kolonyalizmê helşî. Lê disa ji
li dinyayê hin gel hene ku bendê koletiyê hin ne şikandine û şerê
wan bo rîzgariyê dewam dike.

Seferên kolonyalistan di sedsalên 15 da destpê kir. Tîcarên
Ewropê dixwestin rêyêke kurt kîşkin ber bi Hindistanê û Çîn. Ma-
lên wan welatan -hevresim, buharat û hvd- li welatên Ewropê gelek
bi qîmet bûn. Ew, alîki da ber bi başur çûn, li dora Efrîqê geriyân,
aliyê din da ji ber bi rojava. Amêlkan hat kîşkirin. Ewana li her
derê dest bi talanê kirin; zêr û zîvên wan welatan û her texlît heyî-
yên wan kîşandî welatên xwe, tevî xort û keçan. Ew kîrîn kole û
li sukan fîrotin. Kuştin, helîşandin û ala xwe li welatên Esiyê, Ef-
riqê û Amelkane danin, ew xîstî bî nîrê xwe.

Bi vi awayî welatên Ewropê -wek Portekiz, Spanî, Ingilîz û
Holand- gelek dewlemend bûn. Bi dû wan yê nûh -wek Fransîz,
Eleman, Îtalyan- ajotin. Li Ewropê sinet û çand gelek pêşda çû,
dewra endûstriyê vebû. Êdî ew hewcedarê zêr madeyên xav û zê-
tîr mîstêrî bûn. Bona destxistina kolonîyan ketin tevgerê mezîn,
ne tenê bi gelên welatên dûr, bi hev û du ra ji şer kîrîn. Dinê di nav
xwe da parva kîrîn, împaratoriye kolonyalist sazîrîn.

Welatên kolonî xirawbûn, helîşîn, gelê wan bû kole. Kolonya-
listan, heyîyên wan ên sererdîn û bînerdîn kîşandî welatê xwe, ew
talan kîrîn, bi zorê şuxulandî. Ji wan erzî girtî û bi buhayî fîro-
tîne wan. Êrîşî ser çanda wan, zman û diroka wan ji kîrîn. Xebîtin
ku hemû qîmetên wan, yê gelî û mîrovî ji halê rakîn, tekoşina wan
bîtemîrînin û wan hîni koletiyê bîkîn. Bi vi awayî, welatên kolonî
ne tenê bi aliyê ekonomî, bi aliyê çandî ji paşda man.

Welatên kolonyalist bi teknik, bi çek ji gelên bîndest gelek
pêşda bûn. Bona ve yekê, ewana sîrhildanên wan bi hêsanî pelîxan-
dîn.

Di çar-yekê paşîn ya sedsala 19. kapitalîzm gîhiştê dema em-
peryalîzmê. Emperyalîstan, bo ku parvakîrîna dinyê di nav xwe da
temam kîrîbûn, cardî ketîne hev, da ku pariyên mezîn bi dest xwe
xînin. Xasîna ewên ku par girtîne da dereng mabûn. Ewana, çer-
gureî har xwe davêjî ser bereteki, usa bi nûh va dest bi parvakîrî-
na dinyê kîrîn. Şerê Yekemî yê Mezî destpê kir.

Emperyalîstan di vi şerî da dinyayê xwinê da hiştî, hev û du
ji gelek westandî. Emperyalîzm, dewra kapitalîzmê ya paşîn e, an-
go payîza wê ye. Mamosteyan gotîye û dirokê ji îspat kînye ku bi
dû emperyalîzmê sazûmanek nûh, ya karkeran, ya aşîti, wekhevî û
pêşvaçûnê -sosyalîzm tî. Di nav Şerê Yekemî ya Mezî da li Ûri-
siyê şoreşa karker û gundiyan destpê kir, sazûmana kewî û zorba-
zî hat helîşandin û sosyalîzm saz bû. Bi vê şoreşê, gelên ku di bîn
nîrê emperyalîzmê Ûrîsî bûn gîhiştî azadiya xwe û bi dîlxweşî
hevra yekîti danin, Yekîtiya Sovyetan pêkanî. Li welatê Sovyetî-
yê êdî zulm û zordestî, kedxwarî nêma, tevî dirokê bû.

Bi şoreşa Oktobra Mezî rewşa dinyayê gelek guherî. Wela-
tên kolonî êdî li hember emperyalîzm û kolonyalizmê tenê ne bûn.
Êdî arikarek wan i mezî hebû. Şerê wan diji kolonyalizmê pêt û
bîlînd bû, gelek gelan nîrê kolonyalizmê şikandî û dijmîni jî erdê
xwe derxistî.

Pîştî Şerê Duwemî yê Mezî, emperyalîstan derbek dî xwa-
rîn. Welatên sosyalîst zêde bûn û sosyalîzm bû sistemê dinyayê.
Şerê welatên kolonî ji her pêşda çû. Sistema kolonyalizmê helşî,
welatên Esiyê, Efrîqê û Amelkana Latin bi dû hev gîhiştî azadiya
xwe, dewletên rîzgar serrast kîrîn.

Lê herçiqas sistema kolonyalizmê xiraw bû û emperyalîstan
leşkerên xwe ji kolonîyan kîşandî ji, ewana, bona ajotinê ked-
xwarîyê rê û olaşîna dîtin. Gelên paşdamayî naxtacê wan bûn.
Emperyalîstan bi bend û qeydên ekonomî ew bi xwe ragîrdan,
ango "kolonyalizma nûh" xuya kir.

Digel wê, nuha li hun ciyan kolonyalizma kewî ji li ser piyan
e. Li Efrîqa Başur da qasi deh milyon reşîk di bîn nîrê du milyon
sîsîk da re. Li Zîmbabwe'yê ji rewşa reşîkan usa ye. Erda gelê Fi-
listîn hatiye leyandin û şerê wan dewam dike.

Kurdîstana me jî, ev bi sedan sale ku di bîn nîrê koledariyê
da ye. Kurdîstan bi destê emperyalîstan û zordestî dî bûye çar-
kerî. Her yekî kerîk xwe ra kînye kolonî. Ewana heyîyên Kurdîs-
tanê yê sererdîn û bînerdîn talan kîrîne û hin ji dîkîn. Ewana Kurdîs-
tanê şunda hiştîne, serhildanên gelê Kurd bo rîzgariyê bi xwinê-
tî u hovîtiyê pelîxandî. Aliyê çandî jî, ewana gelê Kurd tandane
nav nezaniyê.

Lê ew rewşa han, êdî nîkare bi vi awayî dewam bîke. Gelê
Kurd jî, hemû gelên dî ji ku hin di bîn nîrê kolonyalizmê da ne,
wan bendan û qeydan wê bîşkênî û bîghîjî azadiya xwe.

Kes nîkare meşa dirokê bîde saknandî. Pêşîya gelan ronahî
ye. Roja me wê helbê û ji me ra azadî, pêşveçûn, aşîti û serfirazî
bine...

HALKLARIN ÖNÜ AYDINLIKTIR

21 Şubat, sömürgecilğe karşı uluslararası mücadele günüdür. Son 60 yıl
içinde sömürge halklar sömürgecilere karşı zorlu savaşlar verdiler. Birçok ulus
sömürgeci boyunduruğunu kırarak özgürlüğe kavuştu, ulusal devletler kurdu.
Dünya sömürgecilik sistemi çöktü. Yine de dünyada henüz kölelik zincirlerini
kıramamış halklar var ve onların kurtuluş mücadeleleri devam ediyor.

Sömürgecilik seferleri 15. yüzyılda başladı. Avrupalı tüccarlar Hindis-
tan'a ve Çin'e giden kısa bir yol arıyorlardı. Bu ülkelerin malları -ipek, ba-
harat vs- Avrupa ülkelerinde çok para ediyordu. Onlar, bir yandan güneye
doğru gittiler, Afrika'yı dolaştılar, diğer yandan da batıya doğru. Amerika
keşfedildi. Onlar her yerde talana giriştiler; o ülkelerin altın ve gümüşünü, tür-
lü zenginliklerini kendi ülkelerine taşıdılar, kızlar ve oğlanlarla birlikte. Onları
köleleştirip pazarlarda sattılar. Öldürdüler, yakıp yıktılar ve bayraklarını Asya,
Afrika, Amerika ülkelerine diktiler, onları boyunduruğa vurdular.

Böylece Portekiz, İspanya, İngiltere, Hollanda gibi Avrupa ülkeleri çok
zengin oldular. Onların ardından yenileri -Fransızlar, Almanlar, İtalyanlar- yü-
rüdü. Avrupa'da sanat ve kültür hızla ilerledi, endüstri dönemi başladı. Onlar
artık daha çok hammaddeye ve daha çok müşteriye muhtaçtılar. Sömürgeleri
kapatmak için büyük bir mücadeleye giriştiler ve yalnız bu uzak ülkelerin halkla-
rıyla değil, birbirleriyle de savaşmışlar. Dünyayı aralarında bölüştiler, sömürge
imparatorlukları kurdular.

Sömürgeler alt-üst oldu, yıkıldı, halkları köleleştirildi. Sömürgeciler, on-
ların yerüstü ve yeraltı servetlerini ülkelerine taşıdılar, onları talan ettiler, zor-
la çalıştırdılar. Onlardan ucuza alıp onlara pahalıya sattılar. Onların kültürüne,
diline, tarihine de saldırdılar; tüm insani ve ulusal değerlerini yoketmeye, mü-
cadelelerini söndürmeye ve onları köleliğe alıştırmaya çalıştılar. Böylece sö-
mürgeler yalnız ekonomik bakımdan değil, kültürel bakımdan da geri kaldılar.

Sömürgeci ülkeler teknik ve silah bakımından ezilen halklardan çok üs-
tündüler. Bu nedenle onların başkaldırılarına kolaylıkla ezdiler.

19. yüzyılın son çeyreğinde kapitalizm emperyalist aşamaya ulaştı. Em-
peryalistler, dünyanın paylaşılmasını kendi aralarında tamamladıkları için, bir
kez daha birbirlerine düştiler, büyük lokmayı birbirlerinden kapmaya çalıştılar.
Özellikle de bu bölüşmede geç kalanlar... Onlar, nasıl aç kurtlar bir leşe
saldırırsa öylesine dünyayı yeniden paylaşmak için atıldılar. Birinci Büyük Sa-
vaş patlak verdi.

Emperyalistler bu savaşta dünyayı kana boğdular, birbirlerini de bir
hayli yıpratmışlar. Emperyalizm, kapitalizmin son aşaması, diğer bir deyişle
sonbahardır. Ustalar söylemiş ve tarih de ispat etmiştir ki emperyalizmin ar-
dından yeni bir düzen, işçilerin, barış, eşitlik ve gelişmenin düzeni sosyalizm
gelir. Birinci Büyük Savaşta Rusya'da işçi ve köylülerin devrimi başgösterdi,
eski ve zorba düzen yıkıldı, yerine sosyalizm kuruldu. Bu devrimle birlikte o
güne kadar Rus emperyalizminin boyunduruğu altında olan halklar da özgür-
lüğe kavuştular ve gönül rızasıyla bir birlik, Sovyetler Birliği'ni oluşturdular.
Sovyet ülkesinde artık zulüm ve zorbalık, sömürü son buldu, tarihe karıştı.

Büyük Ekim devrimiyle dünyanın durumu da değişti. Sömürge ülkeler
emperyalizmin ve sömürgeciliğin karşısında artık yalnız değillerdi. Onların
şimdi büyük bir dostu vardı... Onların sömürgecilğe karşı savaşları güçlendi ve
yükseldi. Birçok halk sömürgecilik zincirlerini kıldı, düşmanı ülkesinden çı-
kardı.

İkinci Büyük Savaş emperyalistlere yeni bir darbe indirdi. Sosyalist ülke-
lerin sayısı arttı ve dünya sosyalist sistemi doğdu. Sömürge ülkelerin mücade-
lesi de gelişti. Sömürgecilik sistemi çöktü, Asya, Afrika ve Latin Amerika halk-
ları birbirlerinin peşi sıra özgürlüğe kavuştular, bağımsız devletler kurdular.

Ancak, her ne kadar sömürgecilik sistemi çöktü ve emperyalistler asker-
lerini sömürgelerden çektiyseler de, onlar, sömürüyü sürdürmek için yeni yol
ve yöntemler buldular. Gerikalmış halklar onlara muhtaçtılar. Emperyalistler
onları türlü ekonomik bağlarla kendilerine bağladılar, ortaya "yeni sömürge-
cilik" çıktı.

Bunun yanı sıra, şimdi de dünyanın bazı yerlerinde eski tip sömürgecilik
hâlâ ayaktadır. Güney Afrika'da on milyon kadar zenci iki milyon beyazın
boyunduruğu altındadır. Zîmbabwe halkının durumu da öyle. Filistin halkının
toprağı işgal edilmiştir ve bu halkın savaşı devam ediyor.

Bizim ülkemiz Kürdistan ise yüzlerce yıldır ki boyunduruk altındadır.
Kürdistan, emperyalistlerin ve diğer zorbalarm eliyle dört parçaya ayrılmıştır.
Her bir parçası sömürgeleştirilmiştir. Onlar, Kürdistan'ın yerüstü ve yeraltı ser-
vetlerini talan ettiler ve hâlâ da ediyorlar. Onlar, Kürdistan'ı geri bıraktılar,
Kürt halkının direnmelerini kanla, vahşetle ezdiler. Kültür bakımından da Kürt
halkını bilgisizliğin içine ittiler.

Ancak bu durum böyle devam edemez. Kürt halkı da, sömürgeci boyun-
duruk altında olan diğer halklar da bu bağları, zincirleri koparacaklar ve öz-
gürlüklerine kavuşacaklardır.

Hiç kimse tarihin akışını durduramaz. Halkların önü aydınlıktır. Tüm
ezilen halklar için de güneş doğacak ve onlara özgürlük, gelişme, barış ve mut-
luluk getirecektir.

Faşistlerden Bingöl olaylarının hesabı sorulacaktır

Bingöl'deki faşist ve gerici güçler, yerel seçimlerin ardından harekete geçtiler ve kanlı olaylar çıkardılar.

MHP burada, belediye seçimlerini AP, MSP ve bazı gerici aşiret reislerinin desteğiyle, mükerrer oy kullanarak, faşist milislerin terörüne başvurarak ve CHP'nin "halim-selim" adamlarının korkup sandık başına gitmemelerinden yararlanarak kazandı. Aslında MHP'nin Bingöl'de ciddi bir kitle tabanı yoktur ve olmayacaktır da.

Seçimlerin hemen ardından, daha önce MHP'nin militanı olarak çeşitli yerlerde bulunmuş, saldırılarda görev almış belediye başkanı Hikmet Tekin, belediyeyi faşistleştirmek için harekete geçti. İşe 30 kadar kendi taraftarını alırken 24 işçini de işine son verdi. Genel-İş şube yöneticileriyle de anlaşarak ilerici işçileri temsilcilik görevinden uzaklaştırmaya ve çıkışlarını vermeye başladı. Bunun üzerine işçiler imza toplayarak genel merkeze başvurdular. Sendika bölgeye bir yetkili gönderdi, şube yöneticilerinin durumu açığa çıktı ve onlara el çektiler ve yeni bir yönetim kurulu atandı.

Buna karşılık, Belediye Başkanı ile, eski Genel-İş şube başkanı Cevdet Ertuğrul, MİSK'i kurmak için Elazığ'a gidip görüşmeler yaptılar, MİSK yetkilileri ve 10-15 kişilik silahlı bir faşist grubuyla Bingöl'e döndüler. 16 Ocak'ta işçiler toplantıya çağırıldı. Toplantı

salonu daha önce, Elazığ'dan getirtilenlerin yanı sıra, Eğitim Enstitüsündeki 30-40 kadar faşist besleme ve yeni işe alınan taraftarlarca işgal edilmişti. Yeni yönetim kurulu üyeleriyle bir kısım ilerici işçiler silah zoruyla, dövülerek salondan dışarı atıldılar. Hikmet Çetin: "Biz burada MİSK'i kuracağız, Genel-İş diye bir sendika tanımıyorum. MİSK'e üye olmayı kesinlikle burada barındırmıyacağım," biçiminde konuşarak işçileri zorla Genel-İş'ten ayrılarak MİSK'e kaydolmağa zorladı.

Ancak birçok yürekli, namuslu işçi bu zorlamaya karşı çıktılar ve toplantıyı terkederek dağıldılar. Daha sonra dışarı çıkan Hikmet Çetin ve öteki faşist beslemeler, amaçlarına ulaşamayınca boy gösterisi yapıp halka sataştılar, kitlelerin üstüne ateş açtılar. Daha önce çıkışı verilmiş olan Sami Feroğlu ağır olmak üzere birçok kişi yaralandı. Halk faşistlere karşı büyük tepki gösterdi, Hikmet Çetin linç edilmekten zor kurtuldu.

Sabık Bingöl Valisi ve emniyet görevlileri ise, daha önceden uyarıldıkları halde hiçbir tedbir almadılar, olaylara seyirci kaldılar. Olay akşamı ise, saldırgan faşist beslemelerin yerine 9 ilerici gözaltına alındılar, ağır işkence ve hakaretlerden sonra ertesi gün mahkemeye verildiler.

17 Ocak günü akşamı ise, 30-40 kişilik bir faşist besleme grubu, adliyedeki arkadaşlarına yemek götü-

ren TÖM-DER üyesi İdris Ekinci'nin yolunu keserek kahpece vurup öldürdüler.

MHP'li belediye başkanı katillerin olay yerinden kaçmalarını sağlamak için elektrikleri kestirdi. Daha sonra katil M.Emin Bayram, Belediye'de yapılan aramada Hikmet Tekin'in odasında yakalandı. Belediye'de çok miktarda silah olduğu bilindiği ve Valiye ve emniyet müdürüne durum anlatıldığı halde herhangi bir arama yaptırılmadı. Bu olaylarda sabık Vali'nin ve emniyet müdürü'nün saldırganları korudukları, görevlerini bile yapmadıkları bir kez daha açıkça görüldü.

Bingöl Halkı ve çevre illerden gelenlerce İdris Ekinci için büyük bir tören düzenlendi ve faşistlerin cinayet ve saldırıları protesto edildi. Boynundan kurşunla ağır yaralanan Sami Feroğlu ise halen Ankara'da tedavi görmektedir.

Faşistler, bu saldırılarla umdukları hedefe ulaşamadılar. Bingöl halkı onlara ve gerici destekçilerine karşı saflarını sıkılaştırdı, onları tecrit etti. Faşist beslemelerin ordaki başı, olaylardan bu yana kent içinde dolaşamaz duruma düşmüştür, evden-işe çevresinde 20 kişilik bir muhafız grubuyla gidip gelmektedir.

Faşistlerin Bingöl'de taban tutmak için yıllardan beri sürdürdükleri ve yerel yöneticilerce korunan, desteklenen bu saldırılar boşa çıkarılacaktır. Onların hevesleri kursaklarında kalacaktır. Bu cinayetlerin hesabı onlardan sorulacaktır.

Kapalı dernekler açılmalı, dernekler üzerindeki baskıya son verilmelidir

MC dernekler üstündeki baskıyı görmemiş düzeylere vardırdı ve dernek kurma özgürlüğünü pratikte hiçe indirdi. İlerici ve demokratik derneklerin birçoğunun tüzüğü, sudan bahanelerle geri çevrildi, ya da aradan aylar, yıllar geçtiği halde, bu konudaki işlem yapıp derneklere gönderilmedi. Bu nedenle de bu dernekler yasa uyarınca kongrelerini yapıp yeniden yöneticilerini seçme ve çalışmalarını geliştirme olanağı bulamadılar.

Bundan da öte MC valileri, sudan bahanelerle ya da neden göstermeden birçok derneği kapattılar, çalışmadan alıkoydular. Hâlâ da onların kapattığı birçok dernek, ya da dernek şubesi kapalı bulunmaktadır. Ağrı Halk Kültür Derne-

ği 5 aydan fazla bir süre geçtiği halde hâlâ kapalıdır. Oysa valilerin dernek faaliyetlerini durdurma yetkisi (aslında dernek kapatma diye bir yetkileri yoktur) üç ayı aşamaz. Derneklerin açılması için yapılan başvuruya karşılık vali ve emniyet müdürü, yasalari çiğneyerek tehditle cevap vermişlerdir. Van Halkla İlişkiler Derneği de, kongresini yaptıktan birkaç gün sonra sabık vali Ahmet Tosun tarafından 4 Ocak'ta faaliyetten alıkonulmuştu ve halen kapalı bulunmaktadır. Hakkari Halkla İlişkiler Derneği, Siirt TÖM-DER Şubesi de MC valilerince kapatılanlar arasındadır.

Bu dernekler ve kapalı olan diğer demokratik örgütler biran önce açılmalı ve derneklerle, dernek üyeleri üzerindeki teröre, baskılara son verilmelidir.

TİS Ceylanpınar Şubesi Kongresi

TİS (Toprak-Su, Tarım İşçileri Sendikası)'nın Ceylanpınar şubesi kongresi 5 Şubat günü yapıldı. Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliğinde çalışan binlerce işçinin katıldığı kongrede divan başkanlığını TİS Genel Başkanı Mahmut Gündüzbey yaptı. Birara, hükümet komiseri olarak kongreyi izleyen bucağ müdürü hiç bir neden yokken kongreyi tatil etmek istedi; ancak divan, erteleme için bir neden bulunmadığını belirterek kongre çalışmalarını sürdürdü. Bucak müdürünün bu tavrı, bazı gazetelere, "TİS Ceylanpınar kongresi, toplantının başlangıcında kavga çıkması üzerine yapılamadı" biçiminde yanlış bir haber olarak yansdı.

Kongreye çağrılı bulunan Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana ve arkadaşlarının salona girişi ayakta alkışlarla karşılandı. Mehdi Zana'nın yaptığı konuşma sık sık "Halklara Özgürlük", "Biji Azadi" sloganlarıyla kesildi. Yapılan seçimlerde yönetime, yeniden Gazi Daş ve arkadaşlarının oluşturduğu liste, oylamaya katılan tüm üyelerin oylarını alarak seçildi.

Uzun yıllardan beri işveren ve tüm gerici güçlerin türlü oyunlarına karşı direnen devrimci sendikacı mücadelenin ileri örneklerin veren Ceylanpınar işçilerinin verdiği bilinç ve örgütlenme düzeyi bu kongre sırasında bir kez daha görüldü.

Ecevit'e çekilen tel

Yurt dışındaki Kürdistan Öğrencileri Cemiyeti (AKSA)'nın İsveç Şubesi, bir süre önce, yeni Başbakan Ecevit'e aşağıdaki teli gönderdi:

Sayın Bülent Ecevit,
Başbakan - ANKARA

Devrimci Kürt ve Türk basını ve özellikle Roje Welat ile Rızgari yayın organları üzerinde uygulanmakta olan baskıları protesto eder; T.C. Anayasa'sının 22. ve 23. maddeleriyle, uluslararası anlaşmalara saygılı olmanızı dileriz.

Cihanbeyli'ler Yardımlaşma ve Kültür Derneği'nin

1. Olağan Kongresi yapıldı

Cihanbeyliler Yardımlaşma ve Kültür Derneği'nin 1. Olağan Kongresi, 4 Şubat günü dernek binasında yapıldı.

Kongreye bir rapor sunan geçici yönetim kurulu üyesi Reşat Behçet, Demokratik kitle örgütlerinin işlevine değindi. CYKD'nin kitlelerin devrimci demokratik taleplerini iyi kavradığını, bundan sonra da kendisine düşeni başarıyla yapacağını söyledi.

Yapılan seçimler sonucunda yönetim kurulu üyeliklerine Reşat Behçet, Mustafa Gezen, Hasan Tuzcu, Tevfik Öven, Necip Sürer; denetleme kuruluna da Muhlis Çift, Mustafa Göktepe, Bekir Korkmaz seçildiler.

ERGANI'DE DHKD KURULDU

5 Şubat'ta Ergani'de, ilerici aydın ve emekçileri biraraya getiren Ergani Devrimci Halk Kültür Derneği kuruldu. Geçici yönetim kurulu Mustafa Can (Başkan), Adil Papatya (yazman), İsmail Tektaş (sayman), Nazım Cennat ve Halit Kaplan'dan oluşuyor.

Derneğin açılış konuşmasını yapan Mustafa Can, toplumların gelişim tarihinden ve Dünya'da ve Türkiye'de devrimci ve demokratik hareketin genel durumundan sözetti. Adil Papatya, yaptığı

konuşmada derneğin kuruluş amacını anlattı, faşizme, emperyalizme, sömürgeciliğe ve feodal gericiğe karşı olduklarını, bu ilkeler doğrultusunda diğer devrimci ve demokratik örgütlerle dayanışma ve güçbirliği içinde olacaklarını söyledi.

Açılış toplantısında diğer demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri de söz alarak Ergani DHKD'nin kuruluşundan memnurluk duyduklarını belirttiler ve ona başarılar dilediler.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 11. kuruluş yıldönümü 13 Şubat'ta İstanbul Spor ve sergi sarayında kutlandı. Toplantıya çok sayıda yerli ve yabancı kuruluş temsilcileri de katıldılar.

DİSK'in kuruluş yıldönümü şöleni, Genel Başkan Abdullah Baştürk'ün açış konuşmasıyla başladı. Binlerce kişinin katıldığı toplantıda Baştürk'ün konuşması coşkuya alkışlandı. Baştürk konuşmasında, MC'nin düşmesi ve CHP'nin hükümet kurmasıyla faşizm tehdidinin ortadan kalkmadığını, bundan böyle de faşist güçlere gelişme olanağı verilmesi ve onların geriletilmesi için

DİSK 11 YAŞINDA

tüm demokratik güçlerin dayanışma ve güçbirliği içinde mücadele etmeleri gerektiğini, DİSK'in bu konuda üstüne düşeni yapacağını belirtti.

DİSK, kuruluşundan bu yana geçen 11 yıl içinde devrimci sendikal mücadelenin iyi örneklerini vererek giderek güçlendi, saflarında yıldan yıla artan önemli bir işçi kitlesini birleştirdi. 15-16 Haziran direnişi, DGM'ne karşı girişilen Eylül

Direnisi ve burjuvazinin elli yılı aşkın bir süre devam eden yasaklama dönemi aşılarak başarılan güçlü 1 Mayıs gösterileri DİSK'in mücadelesinde unutulmamacak ve Türkiye işçi sınıfı bakımından onur verici olaylardır.

DİSK'e bağlı Maden-İş sendikasının yürüttüğü, 40 bin kadar maden işçisini ilgilendiren MESS direnişi de işçi sınıfının mücadelesi bakımından önemli bir

olaydır. Bu direniş kanlı MC iktidarı döneminde, oldukça güç koşullarda sürdürüldü. Onbinlerce maden işçisi aileleriyle birlikte fedakarca bir dayanışmanın örneklerini verirken yurt içindeki ve dışındaki işçiler, devrimci ve demokratik güçler de maden işçileriyle örnek bir dayanışma gösterdiler. Gerçi bu direniş sonunda sendikaların tüm talepleri işverenlere kabul ettirilemedi, örneğin Eylül direnişinde işten çıkarılan işçilerin işlerine dönmeleri sağlanamadı, ama işveren, sendikaların ücret artışı ve kıdem tazminatlarıyla ilgili taleplerini kabul etmek zorunda kaldı.

DİSK Türkiye'de sendikal mücadelenin iyi örneklerini vermiş olmasına karşılık hatalar da yaptı. Örneğin, yakın bir dönemde, sendikaların kitle tabanındaki işçilerin çok değişik siyasi eğilimlerini göz önüne almadan onun belli bir fraksiyonun kuyruğunda gösterilmesi bunlardan biriydi. Bu durum elbette bir kısmı yöneticilerin hatasıydı. Bu yanlış politika bir güç abartmasından kaynaklanıyordu ve bu yöneticilerin DİSK yönetimi içinde tasfiyesiyle sonuçlandı.

Diğer yandan DİSK, devrimci sendikal mücadelenin gerektirdiği bazı görevleri henüz yeterli biçimde yapamamaktadır. Bunların başında işçilerin eğitimi gelmektedir. İşçilerin, mümkün olduğu kadar çok sayıda, işçi sınıfının ideolojik ve politik doğrultusunda iyi biçimde eğitilmeleri gerekir. Devrimci mücadelenin ileri boyutlar kazanması, ideolojinin maddi bir güce dönüşmesi buna bağlıdır. DİSK'in bunu başaracak olanakları da vardır. Ama örneğin DİSK-KENT gibi fantastik projelerle uğraşırken eğitim konusunda yapılanlar sınırlı ve azdır.

Yine işçilerin, özellikle enternasyonalist eğitimi, işçi sınıfı mücadelesinin sağlıklı bir yolda yürütmesi için büyük önem taşıyor. Şimdiye kadar, DİSK'in burjuvaziye karşı giriştiği önemli eylemlere rağmen bu konuda da yaptıkları azdır. Zaman zaman ise, eski genel başkan dahil, birçok yönetici, bu alanda burjuvaziye tavizler verdiler. DİSK, başta Türk ve Kürt işçileri olmak üzere çeşitli halkların işçilerini kapsamaktadır. Sendikaların üye yapısında, yönetiminde mücadelesinde Türk ve Kürt işçilerinin ortak çabası, payı görmezlikten gelinemez. Bu nedenle, Türkiye işçi sınıfından söz ederken "Türk işçi sınıfı" terimini kullananlar, işçilerin ağız değil, burjuvazinin ağız kullanmış olurlar...

Sosyalistlerin DİSK içindeki çalışması ise, yönetime bir iki adam sızdırmak veya şu ya da bu sendikaların yönetimini kamplocu yöntemlerle ele geçirmek biçiminde değil, tabanda işçi kitlesi arasında ciddi, sabırlı, fedakarca çalışma yürütmekle mümkündür.

Geçen dönemde "Yaşasın DİSK" sloganının dillerine pelesenk yapan, bunu başlıca politik şiarları biçimine dönüştürmüş olan ve DİSK'in başarılarıyla birlikte hatalarını da alkışlayan kimseler ise, yönetim değişikliğinden sonra susup olmuşlar, bu sloganı da bir yana atmışlardır. Bu çevreler, diğer yandan DİSK'e yönelik yanlış politikalarını, kendi güçlerini abartma yöntemlerini de terketmiş değiller. Bunun bir uygulaması DİSK'in sözkonusu kuruluş yıldönümünde görüldü, MADEN-İŞ'ten sağlanan davetiyelerle salona gelen bir gençlik grubu, bu toplantıda da aynı sloganı cıvıltı tavrını sürdürdü. Ama bütün bu gürültü patırtı somut durumla çelişiyordu. Nitekim İ. Bilen'in mesajı DİSK Genel Yönetim Kurulu tarafından geri çevrildi.

Bu duruma düşenler kendi politikalarını gözden geçirmeli, hatalarını düzeltme yollarını aramalıdır.

DEMOKRASİ, ÖZGÜRLÜK SAVAŞINDA

- ROJA WELAT -

Arkadaşlar,

Halkımızın dili, kültürü ve tüm varlığı üzerinde uzun yıllardan beri en ağır baskılar uygulanıyor. Köyde, şehirde, okulda, askerde ve işde bu baskı ve horlanmayı üzerinde hissetmemiş bir tek ferdimiz yoktur. Ama diğer yandan halkımız, içinde yaşadığı insanlık şartlarına ve esarete artık eskiden olduğu gibi boyun eğmiyor, ulusal demokratik hakları için mücadele veriyor. Üçüncü sayısı çıkan ROJA WELAT bu mücadelenin ürünüdür.

ROJA WELAT, Türkiye'de çıkan büyük çapta ilk Kürtçe gazetedir. ROJA WELAT tüm emekçi halkımızın ve emekçilerin safındaki aydınların demokrasi ve özgürlük savaşına ışık tutan bir gazetedir. İşçilerin, köylülerin sömürücülere karşı birliğini, halkların kardeşliğini savunan bir gazetedir. Bu sebepten gerici ve ırkçı güçlerin gözüne diken gibi batıyor.

Gazetemiz ROJA WELAT ilk defa faşist baskıların en yoğun olduğu MC iktidarının son günlerinde, Eylül ayında yayınlandı. MC partileri, polisi, jandarması ve komandoları ile gazetemize karşı saldırıya geçti. Sorumlu müdüründen matbaa işçilerine, satanlardan okuyanlara kadar tutuldu. MC iktidarının estirdiği bu terörün kanuni bir yanı da yoktu. Çünkü Türkiye'de hiçbir kanun Kürt dilinde yayın yapılmasını yasaklamıyor. MC'nin ırkçı yöneticileri ve onların uşağı Ankara valisi: "Hangi dilde yayın yaparsanız yayın, yalnız Kürt dilinde yapamazsınız" diyordu. Kürt halkının varlığını inkarı ve halkları birbirine düşman etmevi resmi politika haline getiren ırkçı faşist yönetimlerden başka bir davranış beklenemez.

Bütün kanunsuz engellemelere ve saldırılara rağmen ROJA WELAT çıkmaya devam etti. Polis Ankara matbaalarını talan ederken, ROJA WELAT İstanbulda baskıya veriliyor, İstanbulda toplanmak üzere aranırken, Kürdistan şehirlerinde okunuyordu. Bir gecede bütün büyük şehirlerin duvarları ROJA WELAT ilanlarıyla donanıyor, Kürt devrimcileri karınca gibi her tarafa dağılarak gazetemizi kitleye ulaştırıyordu. Halkımızın devrimcileri faşist zorbalığa örgütlü çalışmayla nasıl kafa tutulacağını eşsiz bir örnekle gösterdiler.

Hepimiz biliyoruz ki, büyük sermayedarlar işçilerin köylülerin birliğini, halkların kardeşliğini savunan, sömürüye karşı çıkan gazeteleri vasatmamak için her çareye başvururlar. Patron uşağı gazeteler büyük sermayenin ilanlarıyla vasıyor. Gazetemizi vasatmak görevi biz emekçilere düşüyor. ROJA WELAT'ı kitlelere daha büyük çapta ulaştıralım ve her türlü desteği sağlayalım.

Tüm ilerici - Demokrat kişi ve kuruluşları ROJA WELAT'a yapılan baskıları kinamaya, ROJA WELAT'la dayanışma ve bağış yapmaya çağırıyoruz. Bağış Hesap No. : 10717 777 - ROJA WELAT - BfG.

6900 Heidelberg

KAHROLSUN İRKÇİ- FAŞİST- SÖMÜRGEÇİ İKTİDARLAR.

YAŞASIN KÜRT HALKININ ULUSAL DEMOKRATİK HAKLARI İÇİN MÜCADELESİ.

BIJİ AZADİ, BİMRİ KOLEDARİ. (Yaşasın özgürlük, kahrolsun sömürgecilik.)

Şubat 1978

Fırat İşçi Dayanışma Derneği-

Nürnberg

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI

TÖB-DER 3. Olgan Genel Kurulu'nun aldığı kararların taşıdığı önem geçen hergün dahaiyi anlaşıyor. Bu Genel Kurul'da alınan çeşitli kararlar arasında, "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" ve bu amaçla bir "Demokratik Eğitim Kurultayı"nın toplanması konulu kararlar ileri olduğu kadar tarihsel bir dönemece de noktalamaktadır. TÖB-DER yönetiminin işbaşına geldiği günden beri, bu kararların hayata geçirilmesi doğrultusunda sürdürdüğü yoğun çabalar ürünlerini vermiş başladi.

Daha önceleri 22 Ağustos 1977'de toplanacağı duyurulmuş bulunan Demokratik Eğitim Kurultayı; herkesin, "MC'yi nasıl yıkabiliriz?" sorusuyla başbaşa bulunduğu bir dönemde rastladığından kamuoyuna gerekli yankıları uyandıramayacağı gerekçesiyle 4 Şubat 1978'e ertelenmişti. Bu kadar önemli bir girişimin kamuoyuna mal olması için gereklikoşulların aranması, bu koşulların sağlanabildiği zaman yapılması haklı bir gerektir. 4 Şubat 1978'de toplanacak olan bu kurultayın anlamını ve kendisinden beklenenleri ele almakta yarar görüyoruz.

Eğitim demokratikleştirilmesine ilişkin karar, demokratik öğretmenin hareketinin verdiği boyutları kavramada önemli bir göstergedir. TÖB-DER, 70 yıl gibi uzunca bir geçmişli bulunan ve her adımda kendisini yenileyerek gelişen öğretmenin örgütçülüğünün günümüzde ulaştığı aşamayı simgelemektedir. TÖS döneminin temel şiarı "Devrim İçin Eğitim"dir. Nitekim bu slogana uygun olarak toplanan eğitim kurultayına da "Devrimci Eğitim Şurası" adı verilmiştir. 1968'lerde devrimci kesimde hüküm süren keşmekeşliklerden öğretmenlerin de etkilendiği olmaları, eğitim alanındaki hedefler göstermeleri doğal karşılanabilir. Günümüzde bile bu denli yanlışlarda ısrar edenler az değil. Gerek 1. ve 2. DEŞ'in bildirgelerinde gerekse bazı slyasi eğilimlerin eğitime ilişkin görüşlerinde dile getirilen istemlerin tümüne yakın bir bölümünün demokrat nitelikte oluşu da gösterilebilecek somut hedefin "eğitimin demokratikleşmesi" olduğunu kanıtlamaya yeter. Kişinin üretken ve yaratıcı yanlarını geliştirecek yerde törpüleyen, ezilen ve sömürülen emekçi kitlelerin eğitim ve öğretimi olanaklarını son derece kısan, üretici güçlerin gelişmesine olanak veremeyen; Kürt ulusunun ve diğer sayıca küçük halkların dillerini ve kültürlerini serbestçe geliştirmelerine izin vermeyen, bir eğitim düzeninin yürürlükte bulunduğu Türkiye'de gösterilmesi gereken hedef elbetteki eğitimin demokratikleştirilmesi olmalıdır.

4 Şubat'ta toplanacak olan Demokratik Eğitim Kurultayı'nın önünde büyük görevler duruyor. Bunların başında, mevcut eğitim sisteminin yapısını ve uygulamalarını Türkiye ve Dünya kamuoyuna teşhir etmek; çeşitli yönlerden yaklaşım sağlayarak olumsuzlukların temelindeki nedenleri ortaya koymak görevi yer alıyor. Eğitimin, toplumsal yapı içindeki yerini ve egemen güçlerin ona yüklediği görevleri bilince çıkararak, ırkçı-şoven ve asimilasyoncu politikanın dayandığı temelleri ve yöneldiği hedefleri açıklığa kavuşturmakta son derece büyük yararlar vardır. Böyle-sine bir çaba çarpık ve temelsiz eğitim görüşlerinin etkisizleştirilmesinde, burjuvazinin yarattığı şartlanmaların kırılmasında etkili olacak, sağlıklı bir eğitim görüşünün oluşturulmasına büyük katkıları yapacaktır.

İkincisi de, eğitimin demokratikleştirilmesinden neyin anlaşılması gerektiği açıklik kazanacak, eğitim emekçilerinin, tüm ilerici ve yurtsever güçlerin önünde duran görevler daha da belirginleşecek, izlenmesi gereken yöntemler daha bir netleşecektir. Bu ikinci görevin yerine getirilebilmesi için, birinci görevin yerine getirilmesi gerekir. Yani eğitimin yapısı ve işlevleri açıklik kazanmadıkça, izlenecek politika ve eğitimin demokratlaştırılması konularında tutarlı bir görüş oluşturmak mümkün değildir. Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan beklenen bu iki görevin birarada gerçekleştirilmesi olmalıdır.

Eğitimin demokratikleştirilmesinin iki yönü vardır: Kişinin ve üretici güçlerin gelişmesine olanak tanı-mak; ezilen ulusun ve sayıca küçük halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki asimilasyonist baskının kalkma-sını sağlayarak bu dil ve kültürlerin özgürce gelişme-lrine ortam hazırlamak.

Türk eğitim sistemi, demokratik özdene yoksundur. Kişinin üretken ve yaratıcı yanlarını geliştirmeye engeldir. Ezberci, kısır ve yoz okur-yazar yetiştiren çağdışı bir aygıt durumundadır. Türk eğitim sistemi-nin biçimlenmesinde, toplumun kendi öz dinamikle-rinden çok dış güçlerin yani emperyalizmin etkileri daha büyük olmaktadır. Türkiye gibi ülkelerin ağır sa-nayilerini kurlmaları geciktirildiği, tüketimi pompala-yan montaj sanayii yaygınlaştırılmaya çalışıldığı için, dışa bağımlılık her alanda varlığını koruyagelmıştır. Böyle olunca, toplumun üretken yanının gelişmesin-den çok tüketici yanları bilinçli bir şekilde artırılma-ya çalışılmıştır. Burjuvazinin kalifiye eleman istegi si-nırlı kalmış, tutarsız planlama politikası sonucu istih-dam güçlükleri çekilmekte, dış ülkelere ucuz işgücü ve beyin göçü alabildiğine hız kazanmakta, işsizlerin sa-yısı üç milyona yaklaşmış bulunmaktadır. Nüfusun hızlı artışı ile ekonominin talepleri arasında uyum sağlanmadığından, daha doğrusu ekonomik gelişme yavaş bir seyir izlediğinden, emekçi sınıf ve tabakalar geçen hergün daha da yoksullaşmaktadır.

Bu temeller üzerinde biçimlenen eğitim politikası kişinin ve üretici güçlerin gelişmesinde en büyük engellerden biri olarak karşımıza çıkar. Eğitimin daha önce belirtilen nitelikleri bir yana, okulların oranının düşük olması, yeterli araç-gereçten yoksun bulunma-sı, öğretimin programlarının ırkçı-şoven ve asimilasyon-cu yanlarının gittikçe koyulaştırılması, eğitim emek-çileri üzerindeki baskı ve zulmün derinleştirilmesi ve benzeri etkenler bir eğitim çıkması ile karşı karşıya kalındığından en açık göstergeleridir. Bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanındaki olumsuzlukların da ağır yükünü emekçi halkımız omuzlamaktadır. Okuyama-yan o, gelişmeleri izleyemeyen o, bilimin ışığından mahrum bırakılan o, sınıfsal bilinç alması engellenen yine odur. Tüm emekçi sınıf ve tabakaların eğitim olanaklarından yararlanmasını sağlayarak üretici güç-lerin geliştirilmesine çalışmak her yurtseverin başlıca görevi olmalıdır. Eğitimin demokratikleştirilmesine çalışmak, bu uğurda en etkili mücadeleyi vermek gö-revi TÖB-DER'e olduğu kadar tüm demokratlara ve devrimcilere düşer.

Eğitimin demokratikleştirilmesinde ikinci ve bi-zim için en önemli görev de, eğiticide egemen olan ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uygulamaların ortadan kaldırılması, Kürt dili ve kültürü üzerindeki asi-milasyonist uygulamaların bertaraf edilmesi olmalıdır. Kürt ulusunun ve sayıca küçük diğer halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki baskıların kaldırılmasını he-deflemeyen bir eğitimin demokratikleştirilmesi müca-delesi eksiktir kavranılmamıştır, şoven doğrultudan kurtulmamış demektir. Türkiye koşullarında, demok-ratik eğitim mücadelesi belirtilen öğeleri içermek zo-rundadır.

Soruna bir bütün olarak bakıldığında kişinin ve üretici güçlerin gelişebilmesi için Kürt dili ve kültürü üzerindeki insanlık dışı, anti-demokratik baskı ve uy-gulamaların kaldırılması zorunludur. Uluslar ve etnik gruplar kendi ana dillerinde eğitim yapmadıkça, ken-di folklorlarını serbestçe geliştirmedikçe üretici güç-ler nasıl gelişecek, kişinin özgürce gelişimi nasıl sağla-nacaktır?

Kürt ulusunun ve diğer sayıca küçük halkların dilleri ve kültürleri üzerinde sürdürülmekte olan, insa-nlığa ve uluslararası anlaşmalara ters düşen uyula-malar yalnızca burjuvazinin ve gericiilerin işine yarar; emekçi halkın bunda hiç bir çıkarı yoktur, olamaz da. Egemen ulusun burjuvazisi kendi pazarında tek

bir dilin konuşulmasını karar altına almakla üretim ve tüketim mekanizmasını kontrol etmeyi, kendi çıkar ağını korumayı amaçlamaktadır. Bu ise hem ezen ulus hem de ezilen ulus emekçilerinin çıkarlarına terstir.

Gerçek bu olduğu halde bazı emekçi kesimlerin ve emekçilerden yana aydınların bu konuda açık bir politika izlememeleri, şoven davranışları gözlenebil-mektedir. Kimileri durumu kavramadıkları için, kimi-leri de işin farkında oldukları halde burjuvazinin ve gerici güçlerin şimşeklerini üstlerine çekeceklerinden korktukları için burjuvazinin yararına davranmayı yeğlemekte, bu ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uyula-malara karşı çıkmamaktadırlar. Türk burjuvazisi, Kürt halkının ve diğer sayıca küçük halkların dillerini ve kültürlerini "milli birliğin korunması" amacıyla yasak-ladığını savunuyor; bu doğrultuda sürdürmekte olduğu propagandalarla bazı emekçi kitleleri ve ay-dınları şartlandırmaya çalışıyor. Bu alanda başarılı ol-duğunu söylemek zorundayız. Ancak, değişen ve geli-şen dünyada bu yalan ve safsataları daha uzun sürme-yecektir; dünyanın diğer köşelerinde yenildiği gibi Türkiye'de de elbette yenilecektir. Devrimci ve de-mokratik güçlerin daha şimdiden attığı adımlar, şo-ven şartlanmaların kısa sürede kırılabilceğini göster-mekte Kürt halkının ulusal ve demokratik hakları üze-rindeki baskı ve zulmün uzun ömürlü olamayacağını göstermektedir.

TÖB-DER 3. Olgan Genel Kurulunun aldığı "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" kararı, tarihsel bir değer taşıdığı gibi, demokratik öğretmenin hareke-tinin gelişmesi yönünden de bir dönemeci vurgula-maktadır. Tarihsel değeri; işçi sınıfı adına yola çı-kan, hatta işçi sınıfını yalnız kendilerinin temsil et-tikleri iddiasında olan bazı siyasi partilerin göreme-dikleri ya da görmemezlikten geldikleri gerçeği dile getirmiş olmasındadır. Türkiye koşullarında demok-ratikleşmenin, buna bağlı olarak eğitimin demok-ratikleştirilmesinin ikili yanını bazı sol parti ve eğilim-lerden önce bir demokratik kitle ve meslek örgütü olan TÖB-DER'in görmüş olması oldukça ileri ve se-vindirici bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan diğer demokratik güçlerin, özellikle de bazı siyasi görüşlerin kendi tavırlarını yeniden gözden ge-çirmelerini de gerektirecek nitelikte bir karardır.

Bu karar bir dönemeci de noktaltıyor. TÖS'den beri süregelen, günümüzde bile ardıllarının bulunduğu "Devrim İçin Eğitim" yanlısını geride bıraktığı için de ayrı bir önem taşımaktadır. Bu karar şöyledir:

"TÖB-DER, eğitimin emperyalist, feodal, ırkçı-şoven ve diğer her türlü gerici, baskıcı etkiden kurtarı-larak; biçimde ulusal, öзде emekçi halktan yana bir niteliğe kavuşturulması için mücadele eder.

Dilin ve kültürün, üretim güçlerinin, özellikle de kişinin gelişmesindeki önemli payı gözönüne alınarak; bu konuda temel insan ve hak ve özgürlüklerine aykırı bir biçimde dil ve kültür üstüne konan engellerin kaldırılması, emekçi halkın ilerici kültürünün gelişmesi için her türlü kolaylığın ve olanagın sağlanmasını zo-runlu görür ve bu konuda demokratik bir kitle örgütü olarak kendine düşen görevleri yapar."

Eğitimin demokratikleşmesi için TÖB-DER bü-yük ve çetin bir mücadele veriyor, tüm etkinliklerinde ırkçı-şoven ve asimilasyoncu eğitim düzeninin ortadan kaldırılarak eğitim demokratikleştirilmesini, "biçimde ulusal, öзде emekçi halktan yana" bir eği-tim düzeninin kurulmasını öneriyor.

Bugün Kürt halkının dil ve kültürünü asimilasyon yoluyla yok etmeyi planlayıp yürüten Türk burjuvazi-si, kültür birikiminin ilerici özünü işlemiyor, Türk ve Kürt emekçilerine egemen sınıfların gerici kültürünü ve toplumsal değerlerini dayatıyor. Esasen başka tür-lü davranmasını beklemek de mümkün değildir. Sö-mürgeci burjuvazi, zulüm ve sömürü düzenini sürdü-re-bilmek için eğitimi başlıca araçlardan biri olarak kul-lanmakta, kitleleri bu düzenin yararlı ve en iyi olduğu doğrultusunda şartlandırmayı amaçlamaktadır. Emekçi halktan yana ve onun dünya görüşü ile yön-lendirilen bir eğitim sisteminde asimilasyondan söz-etmek elbette mümkün değildir. Sosyalist ülkelerde, özellikle Sovyetler Birliği'nde her ulus ve etnik grup-lar kendi ana dillerinde eğitim yapmakta, kendi kül-türlerini özgürce geliştirmektedirler. Öte yandan, her sosyalist ülkede izlenen eğitim sisteminde egemen olan görüş işçi sınıfının dünya görüşüdür. Başka bir

deyişle, ulusallık biçimsel bir durumdur; tümünde işçi sınıfının dünya görüşünün egemen olması eğitimin ve diğer etkinliklerin yönlendirilmesinde bu dünya görü-şünün ortak bir belirleyici olarak rol oynaması soru-nun özünü ortaya koymaktadır. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin 15 cumhuriyetten oluşması biçimsel bir durumdur; ama tümünde de işçi sınıfının dünya görü-şünün egemen olması, hayatın her alanında geçerli kı-lınması sorunun asıl yanını göstermektedir. Çok ulus-lu ülkelerde eğitimin demokratikleştirilmesi olgusu-nun dayandığı mücadele stratejisinin TÖB-DER'in Genel Kurul kararında belirtildiği gibi, "biçimde ulu-

sal öзде emekçi halktan yana" olması doğru olduğu kadar tarihsel değeri büyük olan bir tesbittir.

TÖB-DER, baştan beri anlatmaya çalıştığımız durumları görebilmiş, eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda etkili ve sistemli bir mücadeleyi verme süreci-ne girmiştir. İşte "Demokratik Eğitim Kurultayı" bu inancın bir girişimi olarak gerçekleşmektedir.

Bu kurultayın programına bakıldığında zaman, gerek bildirge sunularının seçiminde, gerekse konuların tesbitinde demokratik ögenin ağır bastığı hemen göze çarpıyor. Şurası unutulmamalıdır ki, Türkiye'de, be-lirtilen anlamda eğitimin demokratikleştirilmesi; salt

TÖB-DER'in girişimleriyle başarıya ulaşmaz, Türkiye ölçüsünde işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıf ve tabakalar ile Kürt halkının anti-sömürgeci ve anti-feodal devrim-ci güçlerinin ortak mücadeleleri asıl tayin edici olaca-kır. İşte TÖB-DER'in vermekte olduğu mücadele bu anlamda ileri bir adım, mücadelemize katkısı büyük bir girişim olarak değerlendirilmelidir.

Not: Bu yazı Demokratik Eğitim Kurultayından önce yazılmıştır.

DEK TARİHİ ÖNEM TAŞIYAN KARARLAR ALDI

4-11 Şubat tarihleri arasında Ankara'da toplanan Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) gerek eğitim açısından, gerek genel olarak devrimci ve demokratik mücadele açısından tarihi önem taşıyan kararlar aldı.

TÖB-DER tarafından düzenlenen kurultaya, öğ-retmen temsilcilerinin yanı sıra, çok sayıda demokra-tik örgüt temsilcisi, FİSE Genel Sekreteri, DİSK tem-silcileri de katıldılar. Ayrıca çeşitli siyasi partiler ve demokratik kuruluş başkan ve yöneticileri, parlamen-terler, Millî Eğitim Bakanlığında üst düzeyde görevli kişiler de toplantıyı konuk olarak izlediler. Siyasi Parti başkan ve temsilcileri, FİSE Genel Sekreteri ve DİSK temsilcisi birer konuşma yaptılar.

Kurultay'da çok sayıda, eğitim sorunlarını ve çö-zümlemleri konu edinen bildiriler sunuldu, paneller düze-nlendi. MC iktidarının ağır baskı şartlarında hazırlık çalışmaları yürütülen ve düzenli bir şekilde başarıyla gerçekleştirilen kurultay öz olarak da önemli sorunla-rı tartıştı ve karara bağladı. Kurultay binlerce kişi ta-rafından izlendi.

Bu kurultayın dikkat çeken başlıca özelliği, eği-tim sorunlarının diğer toplumsal, ekonomik sorunlar-la ilişkisi içinde ele alınışı oldu. Temmuz 1976'da ya-pılan TÖB-DER kongresinde tespit edilmiş olan de-mokratik eğitim ilkelerine uygun olarak sorunlar tar-tışıldı ve öneriler getirildi. Bugünkü eğitim sisteminin burjuva karakteri, onun, bir avuç burjuva ve bü-yük toprak sahibinin, egemen sınıfların çıkarına hiz-met ettiği, ırkçı-şoven-asimilasyoncu karakteri vurgu-landı. Demokratik eğitimin öz bakımından emekçi halktan yana (sosyalist) biçim bakımından ulusal (herkesin ana dilinde yapılan) bir eğitim sistemi ol-duğu belirtildi. Sorunlar bu temel ilkeler açısından tartışıldı.

Yine bu kurultayda, şoven burjuvazinin Kürt halk-ının dili ve kültürü üzerinde uyguladığı baskılar, asi-milasyon uygulaması özellikle protesto edildi. Kürdis-tan'dan gelen delegelerle ülkenin çeşitli bölgelerinden gelen diğer delegeler tam bir dayanışma halinde burjuvazinin şoven politikasına, sömürgeci tutumuna karşı çıktılar ve Kürt halkı ile diğer sayıca küçük halk-ların kendi dillerinde eğitim haklarını savundular.

Yıllar boyu Kürt halkının varlığını inkar eden, onu eritmeye çalışan ve eğitim emekçilerini de bu amaçla kullanmak isteyen burjuvazi için bu büyük bir samar oldu. Bir yandan işçi sınıfının, diğer yandan Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinin vardığı



DEK'ten bir görünüş

düzey, egemen sınıfların eğitim politikalarının iflasını da birlikte getirmektedir.

DEK'in vardığı çözümler, aldığı kararlar gerçek anlamda ancak demokratik bir toplumda hayata geç-ebilir. Eğitim emekçileri ve kurultaya katkıda bulunan diğer demokratik güçler, bu konuda başlıca hedefleri belirlemişlerdir ve bunun için mücadele edeceklerdir. Bu mücadele burjuvaziyi geriletecek ve demokratik güçler açısından yeni olanaklar sağlayacaktır.

Kurultay'da oybirliğiyle alınan sonuç bildirgesi-ni, saygılarımız yetmediği için bu sayıda yayımlaya-madık, onu gelecek sayıda yayınlamayı düşünüyoruz.

DEK, ROJA WELAT ÜZERİNDEKİ BASKILARI PROTESTO ETTİ

Devrimci Eğitim Kurultayı'nda, genel olarak ile-rici, demokrat, devrimci basın, özel olarak da gazete-miz üzerindeki ağır baskılar oybirliğiyle protesto edil-di. Buna ilişkin kararı aşağıda sunuyoruz. Bu karar, Kürt ve Türk emekçileri, aydınları arasında dayanış-



DEK delegelerinin Eğitim Enstitüleriyle ilgili protesto gösterisi

mayı, güveni artıran, kıvanç verici, devrimci bir ka-rardır:

Karar No 4:

Yıllar boyu ilerici, demokrat, devrimci basın ve kültür üzerinde uygulanan ve düşünce özgürlüğünü, kültür ve sanat alanındaki özgür gelişmeyi hiçe indiren ağır baskılar günümüzde de devam etmektedir. Son yıllarda bu baskıların daha da şiddetlendiği görüldü. Birçok yazar, yavınca, gazete ve dergi sorumlusu, ha-ta bunların sahipleri, dağıtıcıları, okurları, baskı ve kovuşturmalara, saldırı ve işkencelere uğradılar. Fa-şist saldırganlık sonucu hayatlarını yitirenler oldu. İktidar son aylarda Türkçe-Kürtçe dillerinde yayın hayatına atılan Roje Welat gazetesini yayından alkoymak için Anayasayı da açık biçimde çiğnedi. Bunu başaramayınca, gazetenin fiilen basımını, dağıtımını ve okunmasını engellemek için ağır polisyve tedbirlere başvurdu. Bu gazeteyi dağıtan ve okuyan birçok kişi halen çeşitli illerde tutuklu bulunmaktadır.

Kurultayımız, basın ve kültür üzerinde süregelen ağır baskıların düşünce özgürlüğü ile bağdaşmadığını, bu uygulamaların gerek 1961 Anayasasına, gerek Bir-leşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisine ve Helsinki Konferansı ilkeleri başta olmak üzere, diğer uluslararası sözleşmelere aykırı düştüğünü, anti-de-mokratik, ırkçı ve şoven bir karakter taşıdığını belir-tir. Kurultayımız, tüm ilerici, demokrat basın ve bu arada Roja Welat gazetesini üzerindeki ağır baskıları protesto eder, bu duruma bir an önce son verilmesini ister.

Kurultayımız, ülkemizde düşünce özgürlüğünün tam anlamıyla gerçekleşmesinin gereği ve bir parçası olarak basın ve kültür üzerindeki her türlü engelle-me-nin kaldırılmasını ve her türlü ırkçı-şoven uygulama-ya son verilmesini ister ve bu uğurda mücadele eder.

Demokratik Eğitim Kurultayı'nda, Filistin halkı ve öğretmenleriyle, ilgili olarak da şu karar alındı:

Karar No: 6

"Ulusal kurtuluş mücadelesi veren halkların kur-tuluş savaşlarının emperyalizme ve sömürgeciliğe kar-şı zafer kazanacağına olan sarsılmaz inancımızla Filis-tin halkının ve öğretmenlerinin, emperyalizme ve siyonizme karşı verdiği haklı mücadelelerini TÖB-DER'in düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayı olarak destekleriz."

FAŞİZM DUJMINÊ HEMÛ XEBATKARAN Û HEMÛ GELAN E

HİŞYAR

Faşizm di navbera herdu şerê dinyayê da li Evrûpê geş bû, lûhî ciya jî bû iqtidar. Sazûmana faşistîya evil li Italyê bi destê Musolini hat avakirin. Pey da li Elmanyê bi navê Adolf Hitler yek rabû, ewi serê hêzên faşist kışand û jî Musolini xiraptir xwin rijand. Faşizmê zulm û zordestî dani li ser karker û xebatkaran, li ser gelên bîndest.

Faşizm texlîtek jî şazûmana kapitalîstan, angî xwedî sermiyanan e. Sazûmana kapitalîstan li her derê û tun bi yek texlî, angî wek hev nine. Burjuvazî, li her derê, karkeran û hemû xebatkaran dixapîne, jî wan zêde distîne û kêmkirî wan, heqê wan dixwe, jî wan dîmîte û li wan neheqî û tedayê dîke. Lê lûhî ciyan, hun heqên demîkratîk jî dîde çin û tebeqeyên xebatkar. Wek heqê komel û parti dani-nê, heqê kar berdan (grev), heqê çapvanîyê û hwd... Lê bi rastî, ev heqên han ne bi dîlxweşîya burjuvazî hatine dayîn; çîne karkeran û hêzên demîkratîk bi xebat û têkoşîn ev standî ne.

Li hin ciyan jî çavê burjuvazî bar nake ku van heqan jî bide xebatkaran. Heke ev bikare zora xebatkaran bibe, hemû heqên demîkratîk jî wan distîne û li welat sazûmanek zordestî serrast dîke. Ew bi vi awayî, hin zefîr qimeta zêde jî karkeran distîne, têkoşîna wan dipelxîne û gelê xebatkar dîke bin lepê xwe. Ev sazûmana faşist yeka han e. Ev sazûmana burjuvazîya herî paşverû, xwînî û nijadperest e.

Sazûmana faşist di dewra emperyalîzmê da xuya kir. Di destpêka Sed sala Bîstan da

emperyalîzm edî gihîştibû bîlndahiya xwe. Dînya di nav dewletên emperyalîst da parva bîbû û edî li rûyê erdê cihê wala ne mabû. Ji bo wê dewletên emperyalîst ketîbûne hev, şerê hev û du dikirin, dixwestin ku jî nuh ve dinyê parva bikin. Emperyalîzm gihîştibû mezînahîya xwe, edî ber bi jer dîçû. Di sala 1917'da li Urîsiyê ev sazûmana kewn helîşî û li ciyê wê sazûmanek nuh, sazûmana karkeran-sosyalîzmê destpê kir. Li welatên kapitalîst yê dî ji tevgera karkeran û xebatkaran dî dî rîya sosyalîzmê da pêş da dîçû. Li aliyê dî, di welatên bîndest da gelên gurtî bo azadî û serxwebûnê dixebîtin, humber emperyalîst û kolonyalîstan şer dikirin. Di vî tenganiya mezîna da burjuvazî hewcedarê sazûmanek zordestî bû. Da ku bikare têkoşîna xebatkaran bipelxîne, şerê gelên bîndest bitemînine, jî karkerên xwe û jî gelên bîndest zêde qezenc bistîne; zêde leşker xwedîke, bi çek bîke û sazûmana xwe bajoy. Sazûmana faşist di rewşa han da xuya kir.

Şoreşgerê mezîn Georgî Dîmitroff, derheqê faşîzmê da usa dibêje:

1. Faşîzm dujminê karker û hemû xebatkaran e.

2. Faşîzm perezgerê sermiyan e, hefsarê wî jî di destê burjuvazîya mezîna, burjuvazîya yekdest da ye.

3. Faşîzm, êrîş bîrîna sermayê yê li ser xebatkaran û bîndestan.

4. Faşîzm, şovenîzma paşverû û nijadperestîya emperyalîzmê xwinmîj e. Faşîzm, dîktatorîya burjuvazîya mezîne.

Faşîzm di şopa şovenîyê de dajoy û doza

nîjadperestîyê dîke. Musolini, nijadê Italyanan bîlndî dîdî û dîgot "Behra Spî gola me ye". Hitler jî doza Cermenîyê dîkar, dîgot, "Jî Cermenan bîlndî nîjad tûne. Cermen sis in; bejn dîrej, çavşîn, porzer û jêhati ne. Heqê wan ku ew dinyayê bîxîne bin lepê xwe û gelên dîn yê "barbar" idare bikin..." "Hitler û yê wê wî, bi van gotînen çewt gelê Eleman jî xapandî û bi dû xwe xîstî. Wî ajot ser Cuyîyan, êrîşî ser cînarên xwe kir, Şerê Mezîn yê Duwemî derxîst. Bi milyonan Cuyî di bin tîda û zulmê faşîstan da hatî kûştî. Faşîstan ew avêtî fîrman, şewîtdanî, bi dûmanê xemîqandî û jî laşê wan sabûn çêkirî.

Faşîstan, bi çavşorî û harbûyî ajotî ser welat û gelên dî. Di şerê duwemî de li gelek welatan kevîr li ser kevîr ne ma. Ji çîl milyoni zêde merîv mîr, jî wê zêdetîr jî seqet bûn. Xasîna li Yekîtiya Sovyetan. Li wê bîst milyon kes mîrî; rê û pîr, bajar, gund û pavîke xîrav bûn. Elmanyê bi xwe jî bela xwe dî, şer wîndakîr, welat xîrav bû, gelê Eleman perîşan bû.

Pîştî Şerê II. yê mezîna, piştî faşîzmê hat şikandî, sazûmana faşîst li Elmanyê, Italyê û hun welatên dî hat helîşandî. Gelek kesan gotî ku faşîzm edî nîkare rabe. Lê em dibînin ku li dîne da, li gelek ciyên dî faşîzm disa serê xwe radîke.

Li Îspanyê sazûmana faşîst heya vî nîzîki ma. Çend salan berê, li welatek demîkratîk da, li Şîlî'yê bi arîkariya emperyalîstên Amêrikayî sazûmana demîkratîk hat xîrawkîrî û li ciyê wê sazûmanek faşîst serrast bû. Faşîstan li Şîlî'yê zehf xwîn rijandî. Ew sazûmana faşîst hin jî dewam dîke, zulma xwe li ser karker û gundîyên Şîlî'yê, li ser hêzên pêşverû û demîkratîk dajoy.

Di van salên çuyî de Li Yunanîstan û Tîrkiyê jî faşîstan serê xwe bîlndî kirî. Li Yunanîstanê cuntaya faşîst heft salan hukîm kir. Li Tîrkiyê jî bi tevgera 12 Adarê, hêzên faşîst hukîm bi dest xwe xîstî, êrîşî ser hêzên pêşverû kirî, bi hezaran kes gurtî, li wan tîda û zulmî kirî, gelek kes kûştî. Hukma wan dewam nekîr, lê hin jî şerê wan û hêzên demîkratîk dewam dîke.

Hin jî, li gelek welatan partîyên û çetên faşîst hene. Ew dixwazî disa hukîm bi dest xînin û humber hêzên pêşverû şer dîkin.

Gere be zanî kû, heyânî ku li dinyê emperyalîzm, kolonyalîzm û sazûmana kapitalîstî hebe, li dinyayê zordestî, koledarî jî dibe û faşîzm jî xuya dîke. Bona ku faşîzm novedarê dewlemendîyê û çoyê zordestan e.

Iro li welatê me jî em dibînin ku faşîst dujminê karkeran, gundîyan û hemû bîndestan in. Ew naxwazî ku xebatkar hîşyarbî, yekbî, bo mafên xwe bîxebîtin, jî bîçîrî, betalî û bêaxîyê, jî belengazî û pêrîşaniyê xîlasbî. Ew nijadperestîyê dîkin û bi wê pîrkesan dixapînin. Ew dujminahiya gelê Kurd û gelên dî dîkin. Ew naxwazî ku gelek Kurd hîşyarbe, bo mafên xwe yê mîrovî û civakî bîxebîte, azad û rîzgar be.

Faşîzm dujminê hemu gelan e, hemû xebatkaran e, hemû bîndestan e. Bona vî yêkê, divê hemû gel, hemû xebatkar û bîndest jî di jî faşîzmê yekbî, bi hevra şerê wê bikin û piştî wê bîşkênî.

Iro welatê Kurdan nav sê-çar dewletan da perva bûye, Kurdistan buye kolonîya wan, şunda ma ye; gelê Kurd xîzan û nezan bûye. Faşîzm hebe û nebe jî heya ku burjuvazîya kolonyalîst li wan welatan li ser hukîm e, heya ku li van welatan sazûmanên demîkratîk çê nebe û gelê Kurd jî rîzgar nebe, doza xîlasbûna gelê Kurd naqede. Lê disa jî çawa gelê Kurd bo rîzgariya xwe humber kolonyalîzmê şer dîke, hewce ye, her usa jî humber faşîzmê jî şer bîke. Bona ku faşîzm jî sazûmana kolonyalîstan e, sazûmana burjuvazîya ya herî paşverû, xwînî û nijadperest e.



Kürdistan'da bir gösteriden sonra' durum...

"YEK DIKE, YÊ DÎN XIRAW DIKE"

İjar lî dora xwe bînhêrîn, çawa ji pîr "şoreşger" hene.. Hemû ji doza xilasbûna welat u gel dîkin. Le gotina yeki bî yê dîn nagire. Nav hev da belav bûne u şere hev u du dîkin. Gelek in, lê be yekîti û bê hez in.

Hîn hene bî camerî û baqlî dîxebîtin, tevgerê pêş da dîbin, xebata wan lî ber çavan e. Hîn ji hene bî laf u gefan doza şoreş dîkin, lê tîştêki pêş da nabîn, tene şuxul tevlihev dîkin u ber lînge cameran dîbin dîrêx û kevîr...

Waxteki gundiyeke hebû. Yeki jîr, baqlî u jêhati bû. Jî xwe ra bexçê serrastkir. Tê da sêv, hunar, bayiv u fekiyên dîn hebûn. Wî rind bala xwe dîda bexçê xwe. Xwelîya wê mer dîkir, dar dadîpêçan, avdîdan û rojen havîn u payîze, gava ku feki dîgihîştin, ew kom dîkir, dîbîr lî bajer dîfirost; bî vî awayî îdare xelke mala xwe xweş dîkir.

Çar kurê wî hebûn. Wî tîm jî kuren xwe ra dîgot: "Bala xwe rind bîdîne bexçê. Guh bîdîn der u dorê xwe, tîştên nuh hînîbîn, le gotîna herkesî jî mekîn."

Pîştî mîrîna wî kure wî ye mezmîn lî gund ma. Herseye dîn, yek çu Edene, yek çu Stembolê, yê dîn jî çu Elmanyê ku bîxebîtin. Çend sal derbaz bun, rojêki kure mezmîn got:

"Ev dar edî qert bûne, eze wan rakim u yen nuh dayim". Usa kîr, bexçê paqîşkîr u ajên nuh danîn. Hîn salek derbaz ne bîbû ku birayê duwemîn jî Edene vegeri hat. Lî bexçê niherî u got:

"Ev dar dereng mezmîn dîbin. Were em ciye wan bîkîn pambu. Zêtir qezenc je distînin."

Usa kîrîn, dar rakîrîn u lî ciye wan pambu ajotin. Sala dîn birayê sêwemîn jî Stembolê vegeri. Evi got:

"Bî pambu tîşt dernakeve, werîn em mîrîşkan xwedîkîn. Hêk lî bajer gelek pere dîkîn; eme dî demek kurt da dewlemendbîn..."

Birayê duwemîn razî ne bû, le disa jî xwestina wî hat ci. Ewane zevî xîraw kîrîn u pine mîrîşkan çekîrîn. Hîn pin nuh temam bîbûn ku birayê çaran jî Elmanyê vegeri. Wî got:

"Em ve dere bîkîn biraxane, baştir e... Gundi ku ben-bîçîn, bes e. Gelek turist jî ben u em bî milyon pere qezençkîn..." Hînan got dîbe, hînan got nabe, le birayê piçûk zora wan bîr u pin xîraw kîrîn, lî ciye wan biraxenek çekîrîn.

Pîştî ew kar jî rast ne çû. Ne turist hatin gund, ne jî gundi hînî birayê bun. Kara her çar buran vexwarîna bîra bû.

Sal derbaz bun u ewanê tucar qezîye xwe yek nekîr. Yek dîgo bexçê, yê dîn dîgo pambu; yekî dîgot mîrîşk u yê dîn dîgot tîştêki dîn... Jî çar serî çîl peşneyar derdîket...

Mîroven ku erdê xwe u dora xwe nasnakîn, lî tîştên dînhêrîn u jî wan dersên baş nasînin u tene wek meymunan zerva xelke dîkîn, wek wan çar bîran in. Şoreşgerî jî usa ye. Dîve merîv lî der-dorê xwe bînhêre, zanîna xwe firehke, dî tevgera xwe da jî wan feyde bîbine; le dîve welatê xwe u civata xwe jî rind nas bike, zerva xelke neke.

"Birinin yaptığını öteki bozuyor..."

Bir kez çevrenize bakın, ne de çok "devrimci" var.. Tümü de ülkenin ve yurdun kurtuluşu için çalıştıklarını söylüyorlar. Ama birinin dediği diğerininkini tutmuyor. Birçok parçaya bölünmüşler ve birbirleriyle kavga ediyorlar. Çoklar, ama güçsüzler, birlik değil.

Bazıları yiğitçe ve akıllıca çalışıyorlar, mücadeleyi geliştiriyorlar; onların çabası gözler önünde. Bazıları da sivri laflarla devrimcilik davası güdüyorlar, ama birşeyi ileri götürdükleri yok; yalnızca işleri karmakarışık ediyorlar ve gelişmenin önüne bir dikan, bir taş gibi dikiliyorlar.

Bir zamanlar çalışkan, akıllı, becerikli bir köylü vardı. Bir bahçe kurdu. İçinde elma, nar, badem ve başka meyva ağaçları vardı. O, bahçesine iyi bakıyordu. Toprağını belliyor, ağaçları budu-

yor, suluyor, yaz ve sonbahar günlerinde meyvalar olgunlaşınca onları götürüp kentte satıyor, böylece ev halkının geçimini bir güzel sağlıyordu.

Dört oğlu vardı. Her zaman onlara şöyle derdi: "Bahçenize iyi bakın. Çevrenizde olan bitene kulak verin, yeni şeyler öğrenin, ama herkesin dediğini de körükörüne yapmayın."

Onun ölümünden sonra büyük kardeş köyde kaldı. Diğer üç kardeşten biri Adana'ya, diğeri İstanbul'a, üçüncüsü de Almanya'ya çalışmaya gittiler. Bir kaç yıl geçti, bir gün büyük kardeş şöyle düştü:

"Bu ağaçlar artık kocadılar. Onları söküp yerlerine yenilerini dikeyim" Ve öyle yaptı. Bahçeyi temizleyip yeni fidanlar dikti. Bir yıl geçmeden ikinci kardeş Adana'dan döndü. Bahçeye bakıp şöyle dedi:

"Bu ağaçlar geç büyür. Gel burayı pamuk yapalım, daha çok kazanırız."

Öyle yaptılar, fidanları söküp yerine pamuk ektiler.

İkinci yıl üçüncü kardeş İstanbul'dan döndü. O da şöyle dedi:

"Pamuktan birşey çıkmaz, gelin tavuk besleyelim. Yumurtalar kentte çok prara ediyor. Kısa sürede zenginleşiriz."

İkinci kardeş razı olmadı ama, yine de onun isteği yerine geldi. Onlar, tarlayı bozup yerine tavuk kümesleri yaptılar. Daha kümesler yeni bitmişti ki dördüncü kardeş Almanya'dan döndü. Kardeşlerine dedi ki:

"Burada bir birahane kursak daha iyi. Köylüler gelip gitse yeter. Buraya bol turist de gelir ve milyonlar kazanırız..." Bazıları olur, bazıları olmaz dediler; ama sonunda küçük kardeş onlara üstün geldi; tavuk kümeslerini yıkıp yerine bir

birahane kurdular.

Sonra bu iş de iyi gitmedi. Ne köye turistler akın etti, ne de köylüler biraya alıştılar. Her dört kardeş içtikleri birayla kaldılar...

Yıllar geçti, onlar bir türlü sözbirliği edip bir işte karar kılamadılar. Biri bahçe diyordu, diğeri pamuk; biri tavuklar diyordu, diğeri bir başka şey... Dört kadan kırk türlü öneri çıkıyordu...

Topraklarını, çevrelerini tanımayan; gördüklerinden iyi dersler alamıyan ve başkalarını maymun gibi taklit eden insanlar işte bu dört kardeş gibidirler. Devrimcilik işi de böyledir. İnsan, çevresinde olan-bitene bakmalı, bilgisini genişletmeli, mücadelesinde bütün bunlardan yararlanmalı; ama kendi yurdunun ve toplumunun şartlarını da iyi tanımalı, başkalarını körükörüne taklit etmemeli.

DÜRMÜŞ BÜ DÜRMAMİŞ

Waliye Enqere yê çûyi, Dûrmuş Yalçın, gelek nav û deng da bû. le em bîjîn bî kîrînek rînd an bî marîfetek baş, na. Ewî gelek tavgîrêdanê demoqrat yê xortan û mîellîman da gîrtin. Wî lî ser ROJA WELAT zordestiyên ne dîtî kîr.

Durmûş Efendî çend caran dî telewîzyonê da xuya kîr, derheqa kîrînen xwe da xeberda. Bî dengêki zîrav û jar, wek dengê zarokan. Dîxwest bî egîdî û mîrxwasi xeberda. Lê jî dest ne dîhat. Ew xulamê iqtîdara çûyi bû u wek hemû xulamên, pozbîlîndîya wî jî sist û bê bîngelî bû. Xurtîya xulamên wek ronahîya hîvê bê xeml e, hîva ku ronahîya xwe jî rojê dîn digre...

Mîrovê ku ava zemzemê qîlêr kîr, bî vî awayî xwe bî nav û deng kîr; da ku navê wî jî bîra kesî neçê...

Dûrmuş Efendî jî du Waliyê Enqerê bû, lê îro nine. Durmuş bû dûrmamîş... Tê bîra kê ku Durmuş kî bû u kî ye? Gelo wî jî Enqerê ra eserek baş hîştîye? Na. Wî pîrtûkek, stranek, helbestek, kîfşek an zanînek nuh hîştîye? Na. Lê disa jî dîbe ku Dûrmuş Efendî car-caran bî bîra xelkê..

Heke rojêki dîroka tevgera mîellîman hat nîvîsandîn, dî wê dîrokê da navê wî jî wê darbazbe. Ewê bî gotîna ku waliyek zorbaz hebû, bî navê Dûrmuş Yalçın - xulamê iqtîdara paşveru- du caran tevîrêdanê mîellîman TÖB-DER da gîrtin.

Gava dîroka çandî ya gelê Kurd u dîroka tevgera wî ya gelî u demoqrat hat nîvîsandîn, dî benda ROJA WELAT da dîbe ku disa navê Durmuş Efendî u kîrîn u zorkeriyên wî bî gotîna. Wek wî mîrovi ku ava zemzemê qîlêr kîr...

Çîroka Pîr Sultan u ya Xîzîr Paşa bî sedsalan hat gotîna u nuha şunda jî wê bî gotîna. Yek bî camêriya xwe, yê dîn bî xîrawî u xulamîya xwe. Hîn mîrov hene ferman dî dest wan da ye, lê xulam in; hîn jî hene bî qeyd u zîncîr hatîne gîrêdan, lê azad in... Mîrovên piçûk tîmî cîlê Xîzîr Paşa lî xwe dîkîn. Lê ew paşatî tî u dîçe, dînya jî kesî ra nanîne. Dîvê mîrov lî vî dînyayê tîştên çê u navêki baş bîhêle...

DURMUŞ OLDU DURMAMİŞ

Sabık Ankara Valisi Durmuş Yalçın oldukça isim yapmıştı. İyi işlerle ve iyi becerilerle değil elbet. O, gençlerin ve öğretmenlerin demokratik örgütlerini birçok kez kapattı. O, ROJA WELAT üzerinde görülmemiş baskılar yürüttü.

Durmûş Efendî barkaç kez televizyonda göründü, yaptıkları hakkında konuştu. İnce, hastalıklı bir sesle, çocuk sesi gibi... O, yiğitçe, kahramanca konuşmaya çalışıyordu. Ama beceremiyordu. O, sabık iktidarın kapıkuluydu ve tüm kullar gibi, onun böbürlenmesi de gevşek ve temelsizdi. Kapıkulîarının yiğitliği ay ışığı gibi cansızdır, ışığını güneşten alan ayınki gibi...

Zemzem suyunu kirleten adam böylece ün yaptı, öyle ki artık kimse onun adını aklından çıkarmasın...

Durmûş Efendî dün Ankara valisiydi, bugün artık değil. Durmuş oldu Durmamış... Kimin aklına gelir ki Durmuş kimdi ve kimdir? O, Ankara'ya iyi bir eser mi bıraktı? Hayır. O, bir kitap, bir türkû, bir şiir, bir keşif, bir bilgi mi bıraktı? Hayır. Ama yine de Durmuş Efendinin adı zaman zaman akla gelebilir.

Bir gün, öğretmen hareketinin tarihi yazılınca, bu tarihte onun adı geçecek. Durmuş Yalçın adında, gerici iktidarın kapıkulu, bir vali vardı, öğretmenlerin örgütü TÖB-DER'i iki kez kapattı denecek.

Kürt halkının kültür tarihi, bu halkın ulusal demokratik mücadelesinin tarihi birgün yazıldığı zaman, ROJA WELAT'la ilgili bölümde Durmuş Efendî'nin adı ve onun marifetleri söylenecek. Zemzem suyunu kirleten adam gibi...

Pîr Sultan'la Hîzîr Paşa'nın öyküsü yüzyıllardan beri söylenegeldi ve bundan böyle de söylenecek. Biri yiğitliğiyle, diğeri kötülüğü ve uşaklığıyla. Kimi insanlar var ki buyruk sahibidirler, ama uşaktırlar; kimileri de var ki zîncîrlerle bağlıdır, ama özgürdürler... Küçük insanlar hep Hîzîr Paşa libasını giymeye özenirler. Ama paşalık gelip geçer, kimse bu dünyaya kazık çakamaz. İnsan göçüp giderken bu dünyada iyi şeyler ve iyi bir ad bırakmalı...

ÇIROK

SÊ HEVAL

Lî bajereki se heval hebun. Her sê ji betal bûn. Rojeki ew hatine cem hev, gotin "Lî bajare me kar û emel tune. Ev bi vi awayî biçê, emê ji birçinan bimirin. Diben lî bajaren din kar û emel zef e. Werin, em bibin dest-birake hev, bi birati rêkevin, biçin ji xwe ra karaki bigerin". Demeki defikirin, piştê xeberên xwe dikin yek. Wê şevê her yek ji xwe ra nan û qatix hazir dikin û roja din, sibê da zû derdikevin rê.

Yek ji wan usa got:

"Hevalno, niha pêvetir em wek birayên hev in. Emê bibin destbirakê hev. Ji qal û qirê me hetani bigihije nan xwarina me, emê bi birati tevgerin. Ji bo hev bêbextî û mixeneti fikir nekin."

Herduyê din ji serê xwe hejandin û gotin:

"Belê bira, divê usa be."

Demeki re va çûn. Raste mîrgeki hatin. Di nav da kaniyek dikele, ava wê zelal... Ji ber ku westiya bûn, li ser kaniyê rûnistin ku him bihna xwe bigrin him ji zikê xwe tîrin.

Hevalê wan Miheme nan û qatixê xwe ji tûrê xwe ani der û dani ber hevalên xwe. Nanê xwe xwarin, ji kaniya zelal ava xwe vexwarin û cixarên xwe kişandin. Piştî ku bihna xwe girtin, rabûn piya û disa bi rêketin.

Gelek wext derbas bu, westiya û disa kaniyek raste wan hat. Ji hevalan yekî din nan û qatixê xwe ji tûrê xwe derxist, da ber xwe û hevalê xwe yê din, lê ne da Miheme.

Meheme nihêri ku niyeta wan tune ku nin bîdne wi. Ji wan ra got:

"Geli birano! We nan û qatixê min xwar. Ija hûn çima nahêlin ku ez ji yê we bixwîm? Ma ez ji ne hevalê we û destbirakê we me?"

Kir nekîr ku herdu hevalên xwe razi nekîr. Meheme, xwe û xwe fikiri û usa got: Ez êdî nikarim bi vana ra herim. Vana şirheram in û bêbextin. Ewê min birçî bihêlin û sosretêk binin serê min." Vegeri wan û usa got:

"Hevalno, ez ji we ra gelek spas dikim. Biratiya me hetani niha dewam kir. Lê niha pêvetir ezê vegerim."

E din jê ra gotin:

"Ser çavan, rîya te vekirî be!"

Meheme ji wan qetiya û vegeriya ber bi mal. Dana êvarê bû. Pîr ne bori, dinya tarî bû. Meheme nihêri ku hin rîya wi dirêj e, ew nikare bigihije mal. Got: "Ezê li van doran stareki xwe ra bibînim, şeva xwe derbas kîm û sibê de zû disa derkevin rê." Li der û dora xwe nihêri û li jori şikeftêk dit. Çû şikeftê, li nav wê çavê xwe gerand û dit ku li binê katiyê şikeftê qulek heye. Derket wê qule, xwe xiste nav û vezeliya. Demek şunda, bi gurinek bilind û xofdayî hişyar bû. Nihêriku sê şêr di deri şikefte da dikevine hundir. Ji tirsan leriziya, lê çî bike, ji ciyê xwe ne liviya.

Şêr ku ketin hundir, yekî ji wan got:

Brano, bihna beni adem tê..."

Yê din gotin:

"Lo bira, beni adem ku da dikare bê vira?"

Brayê wan cardin got ku bihna beni adem tê, lê yê din pê bawer ne kirin, gotin ku ji şikeftê bihnek usa nayê.

Meheme ji tirsê xwe bihna xwe ne digirt, di we qule da bedeng dima. Şeran hinkî gale neçira xwe ya roje kirin. Piştê yekî ji wan got:

"Brano, ka ew mişkek me heye, çil zêrê wi yê zer hene. Sibê sibê ku em derdikevin neçirê, ew ji çil zêrê xwe derdixe ber derê şikeftê, li ber rojê datine. Wexta ku roj biçê avan, ew ji cardin zêrên xwe digre dibe hundir."

Bi bihistina van gotinan tirsê Meheme kêmbû û wi çavên xwe rind vekirin û guhê xwe da ser gotina wan. Yekî din ji usa got:

"Li van rojana qiza padşê nexweş e, bi janeki giran ketiye. Telâl dane bangkirin ku ki qiza wi xweş bike, ji wi ra xeletêk mezin heye. Dermanê qiza padşê ji xwina seyê reş e. Seyê şivanê ku pezê xwe li piştê şikefte dîçerine."

Meheme bi dil û can guhdari dike. Ê din dibê:

"Brano, ew herdu darê ku li pêşiya mala padşê ne, di nav wan herdu daran da xeznek heye. Xezneke gelek giran..."

Şeran, demek şunda dest ji axaftina berdan, di ciyê xwe da dirêjbûn û ketin xeweke kûr.

Meheme, ji tiştê ku wi bihisti bûn gelek dîlxweş bû. Li benda sibê ma. Şev gelek dirêj bû û di ser ra bi zûtirê ne dibori. Li paşîngê sibê bû tirêjen rojê deriyê şikeftê ronak kirin. Şêr hişyarbûn û derketin neçirê. Meheme xwe tevned. Demek şunda mişk xuya kir û zêrên xwe yek bi yek kişandê ber rojê. Meheme ew hejmartin, gava kul çil zêr tamam bûn, xwe avête jêr. Mişk ji tirsan xwe avête alîkî, Meheme zêr kom kirin, kire kisê xwe û ji wê derê dûr ket...

Meheme xwe li seyê reş girt û meşiya. Li piştî şikeftê da dit ku pez dîçerê, şivanek bilûra xwe lê dixê û seyê reş ji li ber vezeliyê. Meheme gihîştê wan û got:

"Me û xêr di, şivano!"

Şivan got:

"Xêr hati silamet, bra, ser seran, ser çavan!"

Meheme got:

"Lolo pîsmam, ez ku du zêr bîdime te, tu yi vi seyê reş bîdî min?" Şivan got:

"Tu yi çî biki seyê min?"

"Kuro ji te ra çî, tu du zêrê xwe bistine!"

Şivan gayil bu. Meheme du zêr dane şivan, se girt û kêra xwe da stû, ew serjêkir, koda xwe tije xwin kir, xatirê xwe ji şivan xwest û bi rêket. Gihîştê bajêr, rast çû mala padşê. Got, "ezê hatime qiza te xweş kîm." Padşê got:

"Lawê min, ewqas hekim û alem hatin ji derdê wê ra çare ne ditin. Tu yi çawa wê xweş biki?"

Meheme got:

"Ezê wê xweş kîm."

Padşê razi bu. Meheme girtin birin cem qizike. Keçik di nav livina da dirêj bûbû. Dîraliye û hişê wê li ser ne bun. Meheme koda xwe derxist, xwina seyê reş bi qizike ra kir. Demek şunda qizikê çavên xwe vekirin û hêdi hêdi dest bi axaftinê kir. Xeber dane padşê, gotin, keça te xweş bû. Padşê hat ku bi rasti ji keça wi rabûye ser piyan. Padşê, gazi Meheme kir û got:

"Kurê min, ji tiştan tişt bixvaze!"

Meheme got:

"Ez hewjê tiştêkî ni nim."

Civinek çekirin, ev mesele nav xwe da xebêrdan û piştê çûn ji Padşê ra usa gotin:

"Padşayê me, gotineke me heye. Ewê ku vi lawîki keçik xweş kirîye, em dibên ku keçikê bîdî wi. Padşê hinkî da ber hev, piştê razi bû. Telalan li çar aliyê bajêr bang kirin. Çil roj û çil şev def û zîrê lêxist, xelkê list, xwar û vexwar. Keçik li Meheme mar kirin.

Çend roj piştî daweta wan, Meheme derket sûkê, çend peya girt û ani. Dînav peyan da herdu hevalên wi ku ji bajare xwe bi hevra derketibûn, ew ji hebûn.

Meheme ji wan peyan ra got, ewana lêxistin herdu dar ji pêşiya malê rakirin. Xezinek mezin ji ciyê wan derket. Bi çala ew kişandin hundir malê. Piştê, Meheme ew peya derxistin jor, xwarin da wan. Ji wan herdu hevalên xwe pirsî; got, "we ez naskirin?" Herduyan bi hevra gotin:

"Ez qurban, em ku da te naskin? Em ku zanin tu zavayê Padşê yi."

Meheme got:

"Li min rind binhêrin. Ez hevalê we me."

Meheme ku xwe da naskirin, herdu hevalên wi gelek fedi kirin. Ji wi pirsin:

"Hevalo, tu çawa bûyi xwediye ewqas hebûne u zavayê padşê?"

Meheme, piştî ku ji wan veqeti bû, çî hatî bû seri wi yek bi yek qalkir. Got hal û mesele ewa ewa.

Herdu hevalê wi, piştî nan xwarinê rabûn, xatirê xwe ji wi xwestin û bi rêketin.

Çûn ew şikeftê ditin. Xwe di şikeftê da veşartin. Demek şunda şêr hatin. Yek ji wan got:

"Brano, binha beni adem tê..."

Yê din gotin:

"Lolo bira, beni adem li vira çî digere?"

Brayê wan dom kir:

"Cara din min ji we ra got, we bi min bawer nekîr. Lê ew li vira bû, wi guhdariya me kir, piştê ji zêrê mişke me birin, çû seyê şivan serjêkir û bi xwina wi qiza padşê xweş kir, pê zewici, xezne ji bi dest xist."

Ser vê xebêrdanê, herduyên din gotin, "gotina te rast e!" Dest pê kirin, li hemû kun û kuncikên şikeftê geriyên, ew herdu heval ditin, ew keri keri kirin û xwarin.

LÊ CANÊ

Lê can canê, lê canê!
Lê can canê, lê canê!
Lê can canê, lê canê!
Bûka mala giranê!

Teşt û beroş milanê,
Lê can canê, lê canê!
Teşt û beroş milanê,
Bûka mala giranê!

Çû ber ava gulanê,
Lê can canê, lê canê!
Çû ber ava gulanê,
Bûka mala giranê!

Reşo xastî ne danê,
Lê can canê, lê canê!
Reşo xastî ne danê,
Bûka mala giranê!

Dane lawê Rihanê,
Lê can canê, lê canê!
Dane lawê Rihanê,
Bûka mala giranê!

Canê hatbû ji der da,
Lê can canê, lê canê!
Canê hatbû ji der da,
Bûka mala giranê!

Xort tev rabûn ji ber da,
Lê can canê, lê canê!
Xort tev rabûn ji ber da,
Bûka mala giranê!

ÇUĞUR

Yıkılası Çuğur'da anam, bir akşam vakti
Celal Bayar gelmiş bize konuktur
Ekmeğimizi-tuzumuzu yemiyor, bize haince bakıyor
Korkarım ki bu zalim tüketsin soyumuzu

Vay vay, vay beyim vay
Birbirine bağladılar
Elimizi-kolumuzu

Tümümüzü, kadın-erkek, peşpeşe bağladılar
Toplayıp götürdüler Mazgirt geçidine
Ağır makinahıları karşımıza kurdular

Vay vay, vay kardeşim vay
Vurun bizi zalimler, bekletmeyin
Çocuklarımızın ödü koptu

Olan oldu, kardeşim
Fidan Hatun ağlayıp dövünüyor
Dersimin büyüğü-küçüğünü tüm öldürdüler, diyor
Kendine acıma sen
Kalk, güzel kırağını al, Dersimi dolaş
Dost ve yabancı, herkes gelip çürümüş cesetlere baksın

Vay vay, vay beyim vay
Arkadan süngülediler bizi
Çiğerlerimizi deldi geçti
Önden kurşun siktılar
Omuzlarımızdan fırlayıp gitti

Yirmidört saat beklettiler bizi orda
Zalimler içimizde pişirdi çiğerlerimizi
Öyle siktılar ki bize top ve mavzer mermilerini

Vay vay, vay beyim vay
Yaz güneşi altında
Çürüdü cesetlerimiz

Derleyen: Zilfi

* Bu türkü Dersim yöresinden derlenmiştir. Dersim olayı üstene söylenmiştir. Çuğur Dersim'de bir köydür.

ÇUXURE

Ondêra Çuxur a, lemin sona gavan o
Celal Bayar amo, emsu ma rê meyman o
Nan sola mî nêweno, ma de xayın niadano
Vano zerê mî terseno, zalım az ma ra nêverdano

De way way, begê mî way
Dest û baziye ma
Zuvini ra girêday

Têdima girêdayme, ma cini û coamerdi
Kerdime tob berdime, verê Kertê Mazgerdi
Ardi ver ma axir makiney qurmis kerdî

De way way, biraye mî way
Vake zalım rew ma ra ne
Domonê ma vîşay

De biye biye, biraye mî biye
Berbena dana ho ro, Fidan Xatunê ciniye
Vana pil û qizê Dersimî qırkerdê
Tu ra ho ver mekuye
Urze mayine kimeta bîce Dersim ro bîfeteliye
El û qomo ala bêre cendegê ke poyiyê

De way way, begê mî way
Pey ra sungi sana ma
Çigerunê ma de vejîay
Ver ra neybe ma ra
Qoluncunê ma ra peray

Ma uza vindarnayme vîşt û çar saati
Zalimî ma zere de çigerê ma poti
Henî ke nay be ma ra top û qersunê polati

De way way, begê mî way
Tija ammoni ver ra
Cendegê ma poyay

Areker: Zilfi

* Ev stranji Aliye Dersim hatiye berhevkrin, li ser buyera 1938'e hatiye gotin. Çuxur gundeki Dersim e.

ÇEND KILAMÊN KÜRDÎ

LI HEMBERÊ MÊJOKAN

Çıyayê bilind ware me ye
Arû namûs barê me ye
Şoreşgerî karê me ye
Lî hemberê van mejokan

Em şoreşger dil çetel in
Bî xelkê xwe pîr bawer in
Keç u lawîk ref ref werin
Lî hemberê van mejokan

Welat dixwîn bî bextreşî
Bicivîn hev bî dîlxweşî
Em bîmeşîn bî şoreşî
Lî hemberê van mejokan

BİNGOLE

Bingole, xweş bingole,
Eman, yeman!
Bingole, hezar gole,
Can, keuam can!

Mexelê peze kole
Eman, yeman!
Le diçere bızına qole,
Can, keuam can!

Bingole, gol mezine
Eman, yeman!
Bingole, gol mezine,
Can, keuam can!

Je derket qeflek jine,
Eman, Yeman!
Çave mîn qizika mezine,
Can, keuam can!

Bingole, gol pîçûke,
Eman, yeman!
Bingole, gol pîçûke,
Can, keuam can!

Je derket qeflek bûme,
Eman, yeman!
Çavê mîn qizika pukuke,
Can, keuam can!

MILAZGIR

Milazgîr, xweş Milazgîr,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!
Werdekê gol xilaskîr,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

Milazgîr bilind çıya,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!
Milazgîr bilind çıya,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

Mexelê pezkoviya,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!
Welatê cot zeriya,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

Milazgîr sere-jere,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!

Milazgîr sere jere,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

Mexelê peze nêre,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!
Welatê jîna be mere,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

Milazgîr şane şine,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!
Milazgîr şane şine,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

Bînye da Noredine,
Gule hoy naynîr, naynîr, naynîr!
Fileyê xaç hebîne,
Dine sed heyfa mîn bejna te te.

TÖB-DER GENEL BAŞKANI GAZİOĞLU ROJA WELAT'IN SORULARINI YANITLADI

Sayın Gültekin Gazioğlu,

Soru 1 – TÖB-DER'in düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) 4 Şubat'ta toplanmış olmaktadır. Bu kurultayın, Türkiye'de demokratik eğitim için verilen mücadelede, eğitimin demokratikleştirilmesi yönünde gerek kamuoyu yaratılması, gerek bazı ileri adımlar atılması yönünde büyük önem taşıdığı kanısındayız. Bu kurultayda hangi sorunlar ele alınacaktır, bilgi verir misiniz?

Yanıt 1 – Sorunuz DEK'in amacını tam olarak içeriyor. DEK'e önem verdiğiniz belli ön hazırlıklarını dikkatle izlediniz. İlk önce bu sıcak ilginizden ve dikkatinizden ötürü TÖB-DER adına teşekkür ederim.

DEK'te mevcut eğitim sistemi bilimsel bir eleştiriye tabi tutulacak. Eğitimin ve eğitim emekçilerinin tüm sorunları irdelenecek; çözüm yolları önerilecek. Konuların başlıcaları:

- İlk, orta, yüksek öğrenim sorunları
 - Yaygın eğitim (yetişkinlerin) sorunları
 - Kadınların, gençlerin, işçilerin eğitim sorunları
 - Sömürgelerde, kapitalist ve sosyalist ülkelerde eğitim
 - Ders kitapları, ders programları
 - Öğretmen yetiştirme sorunu
 - Eğitim emekçilerinin, özellikle köy öğretmenlerinin sorunları
 - Sendikalaşma mücadelesinde somut mücadele yöntemleri
 - Çalışanlar Kurultayına sunulacak önerilerin saptanması
- olarak özetlenebilir.

Soru 2 – Türkiye'de eğitim, doğal olarak egemen sınıfların isteklerine, çıkarlarına göre biçimlendirildi ve böyle yürütülüyor. Bu nedenle de hem ırkçı, şoven karakterde, hem de emekçi halk kitlelerinin çıkarlarına uygun bir sistem değil. Son MC iktidarı dönemin-

de ırkçılık ve şovenizm daha da pekiştirildi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz ve son MC iktidarı döneminde eğitim alanında yapılanları, eğitim emekçilerine karşı girişilen kısımları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt 2 – Türkiye'de eğitim, ötedenberi ırkçı, şoven ve asimilasyoncu bir karakterdedir. Küçük bir kaç azınlığın dışında kimseye kendi anadilinden eğitim, öğretim yaptırılmamıştır. Türkiye'de emperyalist ülkelerin dillerinden öğretim yapan sayısız okul vardır. Buna müsaade edilmiştir. Kültür emperyalizmine egemen güçler alabildiğine yol vermişlerdir. Tehlike görmemişlerdir bunda. Ancak ülkemizde yaşayan ve anadilleri Türkçe olmayan milyonlara, kendi anadili ile eğitim-öğretim yapma hakkını vermemişlerdir. Dil ve kültüre ambargo koymuşlar, bu konuda tabular yaratmışlardır. Altına imza attıkları uluslararası anlaşmaları hiçe sayarak, bunu yapmışlardır.

Türkiye'de kendi dilleri yasaklanan insanlar, dış ülkelerde bu haklarını özgürce kullanabilmekte. Örneğin İsveç'e işçi olarak giden Kürtler, çocuklarına kendi dillerinden eğitim-öğretim yaptırabiliyorlar. İsveç de emperyalist kampta yer alan, burjuva demokrasinin egemen olduğu bir ülkedir. İsveç hükümeti buna müsaade ediyor. Yugoslavya'da Türkler, kendi dillerinden eğitim-öğretim yapıyor, kültürlerini özgürce geliştirebiliyorlar. Sovyetler Birliği'ni örnek vermek belki uç bir örnek olur.

Türkiye'de burjuvazinin diğer diller ve kültürler üzerindeki anti-demokratik baskıları, insan haklarına saygısızlığın, tahammülsüzlüğün kesin kanıtıdır. Ancak, demokratik diyen herkesin bu tür uygulamalara, dil ve kültür konusunda yaratılan tabulara karşı çıkması gerekir.

Biz, her şeyden önce eğitimciyiz. Anadili başka olan 7 yaşında bir çocuğun başa bir dilden eğitim-öğretime tabi tutulmasının taşıdığı sakıncaları iyi biliriz. Türkiye koşullarında, kendi dilinde okur-yazar olmasının bile çocuklarımız için taşıdığı güçlükleri biliriz. Üstelik başka bir dilden öğretime zorlamak, "senin okumanı-öğrenmeni istemiyorum" demekle

eşanlamalıdır. Her şeyi bir yana bırakalım bu yaklaşım, bu zorlama insanlıkla bağdaşmaz.

Kaldı ki, dil ve kültürün, insanların yeteneklerinin gelişmesinde, üretici güçlerin gelişimine katkısında önemi ortadadır.

MC, eğitimin ırkçı-şoven özünü daha da koyulaştırmıştır. Eğitimi faşistleştirme operasyonuna başlamıştır. Zaten geri olan ders kitapları, faşizmin resmi propaganda araçları haline dönüştürülmüştür. Eğitimin yönetim noktalarına faşist kadrolar yerleştirilmiş, öğretmen yetiştiren kurumlarda bu operasyonu öğretim kadrolarına kadar indirmiştir.

Özetle söylersek, faşizme kitle tabanı yaratmak için eğitim-öğretim hayatında büyük tahribatlar yapılmıştır.

Eğitim emekçilerine yapılanlar ise zulüm derecesine varmıştır. 26 ölü, yüzlerce yaralı, 5000'in çok üstünde kıyım ve sürgün, TÖB-DER'e olağanüstü baskılar. Sadece Genel Merkeze üç kez bombalı saldırı, iki kez kapatma.

Bu yapılanları, burjuvazinin Türkiye'de geleneksel baskıcılığını bilenler yadırgamazlar. Tekelci sermayenin faşist kanadının, emperyalist mihraklarla da işbirliği içinde, derinleşen bunalımları aşmada, gelişen demokratik hareketi boğmada bu tür yöntemlere dünyada çok başvurduğu görülmüştür.

Soru 3 – Sizce demokratik eğitim nasıl bir eğitimidir, özetle açıklayınız?

Yanıt 3 – Herkesin kendi anadilinden eğitim görebildiği, fırsat eşitliğinin sağlandığı, insanların yetenekleri doğrultusunda geliştirildiği, özgür tartışmanın olabildiği, öğretmen ve öğrencilerin yönetime katıldığı, emperyalist etkilerden arınmış, üretime ve işe dönük bir eğitim demokratik eğitimidir.

Soru 4 – Öyle sanıyoruz ki bu kurultay, varılan aşamaya uygun olarak, eğitim sorunlarını, kendisinden önceki "eğitim şuralarına" oranla daha ileri bir düzeyde ele alıp tartışacaktır. Bu konuda düşüncelerinizi açıklayınız?

Yanıt 4 – Doğrudur. Bir kere DEK'in Milli Eğitim Bakanlığı'nın topladığı güdümlü şuralarla, bir ilgisi ve benzerliği yoktur.

Öyle sanıyoruz ki, TÖS'ün topladığı Devrimci Eğitim Şurasını da DEK aşacaktır. Başka türlü söyleyebiliriz, inkar olur. Ancak gelecekte DEK'te aşılacaktır. İnancımız odur.

Not: Bu konuşma Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan önce yapılmıştı.

ÖZGÜRLÜK YOLU YAYINLARI

SOSYAL EMPERYALİZM SORUNU Kemal Burkay	12.5 LIRA
MİLLİ MESELE ve DOĞU'DA FEODALİTE AŞİRET C. Aladağ	15. LIRA
KÜRTLER, Cilt 1 Bazil Nikitin	25. LIRA
ŞIVANE KURD (KÜRT ÇOBAN) Ereb Şemo	25. LIRA
KÜRTLER VE KÜRDİSTAN İsmet Şerif Vanlı	12.5 LIRA
KÜRTÇE GRAMER Kamuran Bedirhan	12.5 LIRA

ÖZGÜRLÜK YOLU CİLTLERİ

Birinci Cilt tükendi, 2., 3., 4. ciltler 100'er lira



ROJA WELAT

KARKEREN HEMÜ WELATAN Ü GELEN BİNDEST YEKBIN!

Sahibi: Mustafa AYDIN • Yazı İşleri Müdürü: FIKRET AKAY • Her ayın 1'inde ve 15'inde çıkar • YÖNETİM YERİ: Sumer Sokak, 12/2, Demirtepe - ANKARA • Abone şartları: Altı aylık 50, yıllık 100 TL. Dış ülkeler için iki katıdır • Baskı: EMAS Matbaacılık ANKARA 1977

Xwedi: Mustafa AYDIN • Berpirsiyar: FIKRET AKAY • Navnişan: Sumer Sokak, 12/2 Demirtepe - ANKARA • Şertên abone: Bo 6 mehan 50, salî 100 liraye Türkiye; bo welatên Êervayî du qat e •